

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

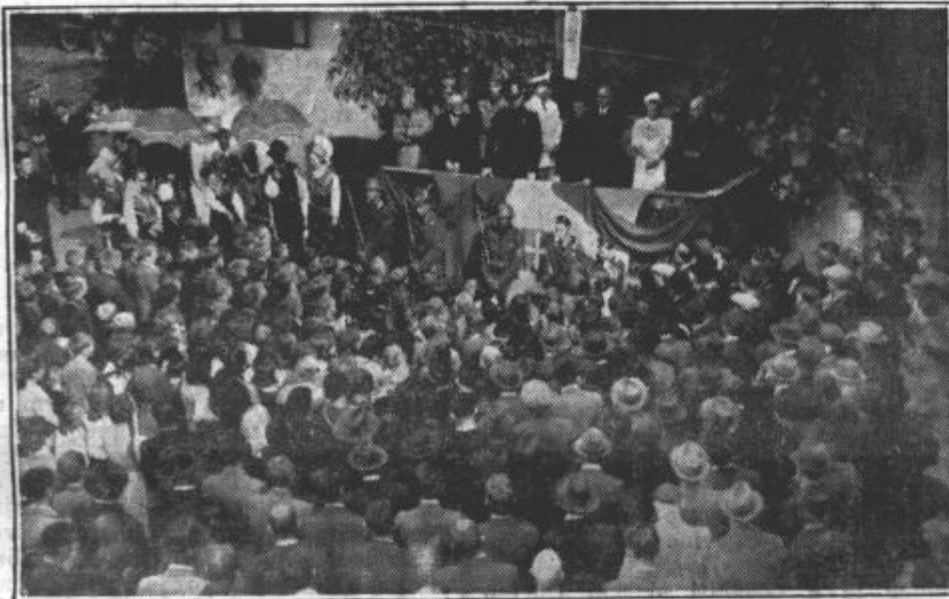
Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Narodna sga tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno 8.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 24.- L, Posamezna številka 0.50 L.

Tudi v nedeljo je bil Visoki Komisar med ljudstvom

V pogovoru z malimi ljudmi je preučeval njih potrebe

Lep sprejem Visokega Komisarja v Horjulu

Preteklo nedeljo je Visoki Komisar Ekselenca Emilio Grazioli znova izkoristil za obisk nekaterih krajev, da spozna potrebe slovenskega podeželskega ljudstva. Pomudil se je med kmečkim ljudstvom v Dobrovi, Horjulu, Borovnici in Preserju. Ekselenca Visoki Komisar je obiskal te občine s svojo gospo. V njunem spremstvu so bili številni odlični zastopniki.

Dobrova je bila prva, ki si jo je Visoki Komisar želel поблиže spoznati. Vas se je skrbno pripravila na sprejem najvišjega predstavnika Fašistične Vlade v Ljubljanski pokrajini. Na trgu ob cesti so se zbrali domačini in navdušeno pozdravili visokega gosta. Dobrodošlico sta mu želela in mu izjavila vdanost v imenu občanov župan Franc Černe in župnik Josip Klopčič. Visoki Komisar se jima je zahvalil in ju prosil, naj v njegovem imenu pozdravita tudi občane, ki niso mogli biti navzočni. Visoki Komisar je obdaroval punčko in fantka, ki sta ga pozdravila v imenu šolske mladine.

V nagovoru na zbrane domačine je Visoki Komisar poudaril, da je prepričan o vdanosti prebivalstva. Italija spoštuje vero domačinov, ki je vera Rima, hoče, da se ohranijo šege in navade in slovenska kultura. Oblastva imajo ukaz, da pomagajo vsemu delovnemu ljudstvu. Najpotrebnejši so oblastvom najbližji, vsi pa imajo enake pravice. Rešujejo se že pereča gospodarska vprašanja slovenskega podeželja. Začela so se prva javna dela, za katera je namenjeno nad 100 milijonov hr. S temi deli bo odstranjena brezposelnost. Fašistična Italija je že dokazala, da ji je predvsem za blagor ljudstva. Zahte-

va pa vdanost in spoštovanje zakonov. Kmečko ljudstvo je zdravo in pošteno, saj dela in živi za svojo družino in misli na bodočnost svojih sinov in hčera. Želja Visokega Komisarja je, da bi slovensko kmečko ljudstvo še naprej živelo v miru pod zaščito Cesarstva in da bi bila tako njegova bodočnost čedalje lepša.

Z navdušenimi klici je prebivalstvo sprejelo besede Visokega Komisarja in mu klicalo: »Hvala!«

V Horjulu je bil Visoki Komisar posebno navdušeno sprejet. Vaščani so se zbrali ob cesti. Vojaška godba je zaigrala Giovinazzo, ko je izstopil iz avtomobila Visoki Komisar. Župan Ivan Bastič je izrekel dobrodošlico. Visoki Komisar se mu je zahvalil in se takoj pozanimal za stanje v občini, kjer prebivajo po večini mali kmetje in delavci v zelo skromnih razmerah, a prebivalstvo je dobro in vdanost. Župnik Franc Nastran se je Visokemu Komisarju še posebej zahvalil za vse, kar je bilo storjeno doslej za blagor ljudstva, ki je spoznalo naklonjenost oblastev in vojske. Ljudstvu se je vrnila zavest pravičnosti in varnosti.

Po sprejemu se je Visoki Komisar obrnil k ljudstvu. Strumno ga je pozdravila četa gasilcev. Spet je Visoki Komisar občudoval skupino pestrih slovenskih narodnih noš in izjavil, da so zelo lepe. Deklica v narodni noši mu je izročila zlato krasje, za kar se ji je Visoki Komisar zahvalil in rekel, da razume globok pomen take poklonitve. Stopil je k šolski mladini in se pogovarjal z otroki, stopil je med kmete in jih izpraševal, kaj jih najbolj tara. Izvedel je, da je ljudstvo zadovoljno, ker redno dobiva živež, ki mu je do-

deljen. Stopil je med kmečke matere, ki so držale otroke v naročju in se zanimal, kako žive. Obdaroval je mater s petimi otroki.

Z odra pri Čeponovi gostilni se je Visoki Komisar najprej zahvalil za pristrčni sprejem, ki mu je dokazal, kakšno je zaupanje ljudstva v Cesarstvo in njegovega Duca. Kot zastopnik Vlade v Pokrajini je izjavil, da zaupanje ljudstva ne bo doživelo razočaranja. Duce, ki je sam iz delavske družine, je ukazal, naj gredo zastopniki oblastev med ljudstvo. Zdravo kmečko ljudstvo, ki dela in skrbi za družine, je fašistični Italiji posebno pri sre. Z uspehom bomo korakali skupno v bodočnost, če bo slovensko ljudstvo še naprej vdanost. Vse nas druži vera, zagotovljena je ohranitev slovenske kulture in slovenske družine, saj je družina osnova vsakega prosvetljenega naroda.

Dekle v narodni noši je na Dobrovi izročila Visokemu Komisarju šopek

S pozdravom Kralju in Cesarju in Ducu je Visoki Komisar zaključil nagovor. Prebivalci Horjula so odgovorili s navdušenim zveloval Visoki Komisar si je ogledal tudi cerkev.

Čez Vrhniko, Verd in Bistvo je Visoki Komisar dospel v Borovnico. Pred občinskim uradom ga je navdušeno pozdravljala prebivalstvo. Po obhodu častne čete železnškega polka ga je župan Fran Kovačič v imenu vseh občanov pristrčno pozdravil in mu želel tople dobrodošlice, češ da je Ekselenca s svojim drugim obiskom Borovnice dokazal, kako zelo se zanima za življenjske razmere našega malega človeka. Ti obiski so jasni dokaz odločne volje Visokega Komisarja, spoznati v vseh potankostih življenje in delo občine.

Enako pristržno sta pozdravila visokega gosta župnik Ciril Jerina in za učiteljski zbor upravitelj Ludvik Tavčar. V občinski pisarni se je Visoki Komisar zanimal za potrebe občine. Tajnik Anton Pirnat mu je izročil spomenico, v kateri so našete najbolj nujne občinske potrebe, tako zgraditev vodovoda, ureditev lovskega vprašanja, regulacijska dela in drugo.

V Preserjah se je Visoki Komisar posebno živo zanimal za vse potrebe občine in tamošnjega prebivalstva, ki se težko preživlja, ker je svet naokoli hribovit.

Po pozdravu župana Franca Suhadolnika, župnika Mihe Perčiča in šolskega upravitelja Frana Remžgarja je Visoki Komisar šel v občinski urad, kjer mu je župan obrazložil stanje v občini, ki nujno potrebuje večjo šolo, boljše ceste in vodovod. Visoki Komisar je spoznal, da je občini res nujna pomoč za vzdrževanje cest in zaradi tega je županu zagotovil, da bo določena občini v ta namen vsota 10.000 lir.

Preučen bo takoj načrt za povečanje šole. Visoki Komisar je izjavil nadalje, da se bodo osuševalna in regulacijska dela na ljubljanskem Barju nadaljevala in še pospešila, s čim

mer bo pomagano vsem okoliškim prebivalcem.

Po ogledu cerkve sv. Vida je Visoki Komisar govoril prebivalstvu, ki se je zbralo pred Prosvetnim domom. Njegov obisk v občini dovolj zgovorno priča o zanimanju Fašistične Vlade za ljudstvo. Vsem najnujnejšim potrebam občine bo ugodeno. Čedalje bolj se moramo spoznati med seboj, le tako se bomo tudi dobro razumeli. Kot zastopnik Duceja bo Visoki Komisar posvetil vso pozornost ljudstvu.

Hvalal so vzklikali domačini, ko se je Visoki Komisar poslovil in se odpeljal čez Podpeč in Barje, kjer si je ogledal tudi Plečnikovo novo cerkev, spet v Ljubljano. Na Barju je pregledal obširno barjansko ravnino. Načelnik Mašič je pojasnil, kakšno je zdajšnje stanje izsuševanja Barja. Visoki Komisar je ponovno izjavil, da se bodo dela nadaljevala in dokončala kot zelo nujna.

Visoki Komisar se je v nedeljo ponovno prepričal o vdanosti slovenskega podeželskega ljudstva Rimu. Kmečko ljudstvo mu je hvaležno za obisk, posebno hvaležni mu bodo pa najpotrebnejši v vseh štirih obiskanih občinah, za katere je izročil županom denarne podpore.

me potrjuje obisk, ki so ga tu napravila italijanska letala.

Razvoj sedanje vojne dokazuje, da se je napoleonski načrt ali nekaj podobnega, če se je kdaj zamišljalo, zamislil s Churchillove strani in je tudi propadel. Neki napoleonski videz si je nadel Churchill že tedaj, ko je obiskal francosko vojsko in je razglasil njeno nezmagljivost in njeno prvenstvo nad vsemi vojskami sveta. Isti videz je kazal še ob začetku norveškega podjetja. Ni ga pa kazal več, ko je sledil Chamberlainu v okoliščinah, ki gotovo niso bile srečne. Toda padec njegove prevzetnosti ni pomenil tega, da bi se bil odpovedal napoleonskemu načrtu.

Načrt obkolitve Nemčije, ki je na njem delala britanska diplomacija v mirni dobi, se je žilavo nadaljeval še potem, ko je nastala vojna in ko so prišli prvi porazi.

Kar se tiče Churchillove sposobnosti za zanesljive napovedi, moramo smatrati, da je malo vredna ali pa nič, če pomislimo, da je Kreta, ki je prisegal v njeno nezavzetnost, v rokah italijansko-nemških sil.

Ali misli Churchill posvariti Italijane in Nemce, ko pravi, da »ne smemo pozabiti« na ideale, ki so jih Napoleonove vojske nosile s seboj?

To svarilo naj naslovi na svoje rojake, ker Italijani in Nemci gotovo niso pozabili, da so Napoleonu dolžniki za svojo usmeritev k narodnemu zedinjenju, kajti Napoleon, ki je v Evropi uveljavil načela narodnosti in naravnih mej in pravice ljudstev do življenja v okviru, ki sta ga začrtala narava in rasa, je bil »revolucionar«, katerega fašisti in narodni socialisti ne morejo pozabiti.

Medtem ne smemo pozabiti, da je bila Anglija, kakor je zdaj sovražnica fašizma in narodnega socializma, tedaj sovražnica Napoleona in idealov, ki so jih napoleonske vojske nosile s seboj. Anglija je bila prej kakor slej za konservativem nasproti vsaki novosti. Zadostuje omeniti, da so angleški radikali l. 1816. zaman zahtevali volilno reformo, ki so jo uresničili čez pol stoletja. In katere vojne je po vojni proti Napoleonu vodila Anglija, da bi svetu prinesla ideale svobode, enakosti in bratstva? Vojno proti Burom je vodil nenasitljivi pohlep po bogastvu. Vojno proti Nemčiji v letih 1914. do 1918. je izzvalo hotenje, da bi se uničila nemška industrijska konkurenca. Med vojno l. 1914. in vojno l. 1939. je bila angleška vojska zaposlena z grozovitimi represalijami v Palestini, v Indiji, vsepovsod, kjer je britansko gospostvo zavalilo na upornike.

Če Churchillova usta, samo z besedami seveda, naglašajo ideale francoske revolucije, dokazuje, da je treba Angležem več kakor sto let za razumevanje revolucij: zato se bo šele po l. 2000. v spodni zbornici dvignil neki drugi Churchill k priznanju, da so vojske fašistovske Italije in narodnosocialistične Nemčije nosile s seboj dragocene ideale.

Ko Churchill pravi, da Hitler »ne more postreči z ničemer podobnim«, to je, da nima nobenega ideala, ki bi se dal primerjati z ideali svobode, enakosti in bratstva, je v istem položaju kakor Anglež l. 1800. spričo francoske revolucije in Napoleona.

Revolucionarnega in socialnega značaja vojne Osi proti Angliji ne more razumeti — in če ga razume, ne more sprejeti — kdor brani položaje privilegijev in ropanja. Churchill si misli zaman, da je Napoleona razumel, če ne ve, da je zgodovino ustvarjal spopad med konservativnimi in revolucionarnimi težnjami, in to ne samo od francoske revolucije dalje. Današnja vojna izraža isto vekovito borbo: njen značaj je različen samo zaradi tega, ker brani tako zvane demokratske države konservativne sile, medtem ko so v preteklosti demokracije predstavljale obnavljajoče ideje. Ko je Eden zahteval očevalno vojno proti mladim ljudstvom, ki naj bi jih pošteptala, da se rešita britansko gospostvo in bogastvo, je bil odkritosrčnejši in na-

Predsednik Zveze obrtnikov je obiskal Ljubljano

Ugledni gost je zagotovil našemu obrtništvu vso potrebno pomoč

Dne 2. avgusta dopoldne je prispel v Ljubljano predsednik Fašistične zveze obrtnikov iz Rima Gazzotti. Ugledni gost je napravil prvi obisk na Visokem Komisarjatu, kjer se je ob navzočnosti Visokega Komisarja Ekscelence Emilija Graziolija sestal s predstavniki naših obrtniških združenj. Pri tej priložnosti je imel Visoki Komisar kratek nagovor, v katerem je poudarjal, kako veliko važnost polagata Vlada in Stranka na obrtništvu in da je prav zato zaželeno čim tesnejše sodelovanje obrtniških združenj in ustanov v ljubljanski pokrajini z obrtniškim združenji in ustanovami v Kraljevini.

Predsednik Gazzotti je nato sporočil, da bo zveza obrtnikov ukrenila vse potrebno, da se bo obrtniška delovnost v ljubljanski pokrajini kljub vojnim razmeram razvijala

in cvetela. Zveza bo posredovala, da bodo obrtniki dobili tvorivo, ki ga potrebujejo za obratovanje, in da bodo imeli dovolj zaposlitve. Zato pa da pričakuje vdanega sodelovanja od strani obrtništvu v pokrajini. V imenu našega obrtništvu se je Visokemu Komisarju in predsedniku Gazzottiju zahvalil za njuno pozornost in skrb g. Kavka. Poleg njega so bili prisotni še gg. Rebek, Gjud, Igljč, Praznik in Puc, govore pa je tolmačil tajnik Zbornice za trgovino in industrijo g. dr. Pless.

Popoldne je g. Gazzotti obiskal Obrtno zbornico, nato pa si je ogledal še zavod za žensko domačo obrt in pa srednjo tehnično šolo. Preostali čas je porabil, da je obiskal še nekaj obrtniških delavnic v mestu in si ogledal njihovo obratovanje.

„Ne more postreči z ničemer podobnim“

»Nekateri primerjajo Hitlerjevo osvojitve z Napoleonovimi. Ne smemo pa pozabiti, da so Napoleonove vojske nosile s seboj ideale francoske revolucije, ideale svobode, enakopravnosti in bratstva, med tem ko Hitlerjev rajh ne more postreči z ničemer podobnim. Napoleon je izgubil.«

(Churchill v spodni zbornici.)

Ti »nekateri« morajo biti gotovo Angleži, kajti sicer bi jih moral Churchill izpodbijati.

Nemcem ni potrebno, da bi svoje zmage primerjali z Napoleonovimi in jih tako povečavali. Niti Hitler ne more hrepeneti po primerjavi z Napoleonom, ki naj bi ga delala večjega, čeprav mu izkazuje globoko spoštovanje in kult. Kaj bi brigalo Churchill, če bi to primerjavo delali Nemci ali pa tudi kakšni nevtralnici, ki občudujejo nemške zmage? Da je šlo Churchill na hleve, so se morali pač »nekateri« Angleži tega domisliti.

Churchillu mora biti na dnu neprijetno, da obstoje Angleži, ki nočejo opaziti, da je edini vojskovodja sedanje vojne, ki bi se dal primerjati z Napoleonom, on sam. Sicer bi moral priznati kakšno težavo, da bi se napravila primerjava med človekom, kakršen je bil Napoleon, ki je dosegel dolgo vrsto hrupnih in bliskovitih zmag, in člo-

vekom, kakršen je Churchill, ki ne more pokazati niti ene same stvarne zmage. Toda to težavo zmaguje s svojim prepričanjem, da je sposoben dobiti končno bitko in torej zagotoviti svoji lastni deželi končno zmago.

Churchill bi mogel težiti — če bi prezrl uspehe svojih bitk — za tem, da bi ga moral primerjati z Napoleonom zaradi idealov, o katerih misli, da jih utelešuje. Ali ni on — dokler mu zastave ne prevzame Roosevelt — zastavonoša svetovne demokracije? Ali mar noče nadaljevati in razširiti vojno zato, da bi svobode ne potepali, kakor je dejal tolikokrat? Ali to ne zadostuje, da bi morali v gorečem Churchillu opaziti utelešene ideale francoske revolucije?

Čeprav Churchill ne prenese, da bi Hitlerja primerjali z Napoleonom, prikazuje napoleonski značaj nemškega načrta s tem, da trdi, da bosta Španija in Rusija kmalu predstavljali dve novi poglavji.

Na kakšne postavke se opira angleški premier pri svojih navedbah, ne vemo. Hitler je izjavil odločno, da se bo nemška vojska borila proti Angležem, kjerkoli jih bo mogla srečati. Angleži stojijo v Gibraltarju in Gibraltar meji ob Španijo. Povsem naravno je, da Churchill dvomi v neranljivost Angležev v Gibraltarju: njegove dvo-

ravnejši od Churchillov in Rooseveltov, ki hočejo rešiti plutokracije, češ da rešujejo svobodo, enakost in bratstvo.

Hitler in Mussolini ne obljubljata idealov svobode, enakosti in bratstva, ker sta ju proletarski izvor in njihju izkušnja naučila, da zvenijo ti ideali visoko, da so pa prazni, če si ljudstva prej ne pridobe svoje pravice do življenja in gospodarske neodvisnosti.

Kako je mogoče zahtevati, naj ljudstva verjamejo v ideale, ki po poldrugem stoletju še niso uresničeni?

Bilo bi s Churchillove strani zanimivo dokazati, kako so se v Evropi in na svetu uporabljali ideali, ki so služili samo za varanje ljudstev!

Če Hitler in Mussolini ne moreta postreči »z ničemer podobnim« in če so se ideali svobode, enakosti in bratstva uresničili, zakaj Churchill ne zapove molka Attleejem in Bevinom, ki naznanjajo »socialno revolucijo« na Angleškem, kakor hitro se bo zaključila vojna?

Ce je bil predvojni svet, ki mu je vladala Anglija in ki sta ga urejala versajska pogodba in Društvo narodov, v resnici zločinski, zakaj govore odgovorni voditelji Anglije in Amerike o tem, da bodo zgradili novo Evropo in nov svet?

Vs to dokazuje, da je bil odpor, ki ga je započel Mussolini, upravičen in da imajo ideali socialne pravice in osvoboditve izpod plutokratskega jarma, ki sta jih pridigovala Mussolini in Hitler še pred vojno, svojo vabljenost tudi za ljudstva, ki so podvržena tako zvanim demokratskim vladavinam.

Ni torej res, da bi Hitler in Mussolini ne mogla »z ničemer postreči«.

Postreči moreta nasprotno z vsem, kajti vloga, ki jo imata oba velika voditelja v sedanji vojni, je dosti različnejša od vloge, ki so jih imeli Habsburžani, Hohenzollernci, Romanovi, Clemenceauji in Lloyd Georgei v prejšnji vojni. Mussolini in Hitler sta predstavnika in vodji dveh narodov, ki imata dovolj sile in volje, da ustvarita nov red, v katerem bodo ljudstva lahko dihala in živela. Ljudstvo ni več kakor prej pasivni element zgodovine: fašistovska in narodnosocialistična vladavina sta ga pozvali k dejanju in ga napravili razsodnika lastne usode.

Medtem ko govori Churchill magnaton parlamentarizma in govori previdno, da si zagotovi njih zaupanje, govori Hitler in Mussolini ljudstvu lahko z najpogumnejšo in najodkritosrčnejšo govorico ter s lelečna navdušenega in neposrednega obziranja in zaupanja ljudstva, ki dela, in ljudstva, ki se bori. Zakaj verjamemo Hitlerju in Mussoliniju? Zato, ker tisto, kar dajeta, dajeta že leta in so se njune obljube uveljavile z dejanji, medtem ko Bevin, ki v presledkih napoveduje angleško revolucijo za povojni čas, ne bi mogel dokazati z dejanji, da je Churchillova vlada vredna ljudskega zaupanja.

Churchill to sam priznava s tem, da pušča Attleeju in Bevinu vlogo revolucionarjev, sam pa si pridržuje vlogo stratega.

»Napoleon je izginil«, pravi Churchill in meni s tem, da novi Napoleon ne bi mogel vstati, pri čemer pa zamolčuje seveda »zjemo zase in za Roosevelta kot glasnika demokracij«.

Na vsak način bi se Napoleon ne zaupal več Angliji in ne bi šel umirat na Sv. Heleno: prvi Napoleon je zadostoval, da je razgalil rabeljsko dušo Anglije in njeno ljubezen do svobode, enakosti in bratstva.

Napoleonove misli o Angliji bi ne mogla spremeniti niti Churchillova prošnja, zakaj tista misel je večno živa in pereča. Politični in trgovinski pohlep, skopost in častihlepje, neodpustljivo sovraštvo, duh roparstva, ki je Napoleona žgal, so še vedno najznačilnejša čustva Anglije.

Bilo je na Sv. Heleni, ko je Napoleon Las Casesu izjavil, da Evropa ne bo imela miru, dokler se čisto ne obnovi svoboda

morja in dokler Anglija ne bo žrtvovala svojih privilegijev na oltarju splošnega pobotanja.

Napoleon je izginil, pravi Churchill, toda letalstvo Osi spušča svoje bombe na Malto, Gibraltar in Aleksandrijo ter jo spremlja

njegov duh bolj kakor britansko letalsko vojno silo, ki je z avstralskimi tolpmi in z ostanki toliko poraženih vojsk v službi konservativnih sil.

Mario Guarnieri,
v reviji »La Verità«.

Organizacija Stranke v Ljubljanski pokrajini

Odredbeni list Tajnika Stranke prinaša:

1. Z Ducejevim privoljenjem je Tajnik Stranke odredil, da se v Ljubljanski pokrajini ustanove naslednje organizacije: a) Pokrajinska zveza pomožnih središč v Ljubljani in odnosna občinska in krajevna pomožna središča; b) Pokrajinski odsek kmečkih gospodinj in njega občinski odseki; c) Pokrajinski odsek delavk in gospodinjskih pomočnic in njega občinski odseki; d) Zvezno poveljstvo mladinskih organizacij v Ljubljani in odnosna občinska in krajevna poveljstva; e) organizacija visokošolcev v Ljubljani; f) pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani in odnosni Dopolavori po občinah in podjetjih; g) Pokrajinski odbor CONI.

Vse navedene organizacije imajo absolutno prostovoljen značaj. V Pokrajinsko poveljstvo mladinskih organizacij v Ljubljani se lahko vpišejo mladeniči — italijanski državljani, ki bivajo tu, in slovenski mladeniči. V organizacijo visokošolcev se bodo lahko vpisali mladeniči, slušatelji univerze v Ljubljani.

Razen tega se ustanove: a) Borbeni Fascio v Ljubljani za člane Nacionalne Fašistične Stranke, ki bivajo tu, in za italijanske državljane, ki so bivali v pokrajini pred aneksijo, v smislu prvega odstavka Odredbenega lista št. 145. z dne 30. junija XIX; b) Ženski Fascio v Ljubljani za fašistične žene, ki bivajo tu, in za italijanske državljanke, ki so prebivale v pokrajini že pred aneksijo.

2. Hierarhična predstavništva bodo tvorili: zvezni poveljnik zveznih pomožnih središč v Ljubljani, ki ga imenuje Duce na predlog Tajnika Stranke, ki bo hkrati opravljal dolžnost zveznega poveljnika mladinskih organizacij; dva zvezna podpoveljnika (eden za zvezna pomožna središča, drugi za mladinske organizacije); ena zaupnica za Ženski Fascio, ki sta ji dodeljeni dve podzaupnici; ena pokrajinska tajnica in ena sotrudnica za Odsek kmečkih gospodinj; ena pokrajinska tajnica in ena sotrudnica za Odsek delavk in gospodinjskih pomočnic; en zaupnik za organizacijo visokošolcev; en predsednik pokrajinskega Dopolavora; en predsednik Pokrajinskega odbora CONI. Za Fascio v Ljubljani bodo določeni predstavniki, ki jih predvideva Pravilnik Nacionalne Fašistične Stranke. Za občinska in krajevna pomožna središča bodo imenovani poveljniki središč.

3. Duce je na predlog Tajnika Stranke začasno poveril dolžnost Zveznega poveljnika zveznih pomožnih središč in mladinskih organizacij ljubljanskemu Visokemu Komisarju, fašistu Emiliju Grazioliju.

Tajnik Stranke je odredil, da se pri vsakem Borbenem Fasciu ustanovi občinski odbor za kontrolo cen. Odboru, ki ga tvorijo predstavniki župana ter kmečkih, industrijskih in trgovskih sindikalnih organizacij in Nacionalne zadružne zveze, bo predsedoval tajnik Fascia.

Upravni svet Pokrajinske delavske zveze je sestavljen

Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino objavlja, da je bil upravni svet Pokrajinske delavske zveze sestavljen iz naslednjih oseb:

Ivan Mlinar, predsednik Strokovne komisije, Leopold Ogrin, predsednik Kovinarske zveze, France Svetek, predsednik Obče strokovne zveze, Jakob Dermastja, predsednik Zveze lesnih delavcev in sličnih strok, Josip Högl, predsednik bivše Jugoslovanske rudarske zveze, Ivan Čamerik, predsednik Zveze monopolskega delavstva, Alojzij Vašl, predsednik Zveze brivcev in lasničarjev, Srečko Zumer, predsednik bivše Jugoslovanske strokovne zveze, Josipina Nadličnik, predsednica Zveze hišnih pomočnic, dr. Josip Bohinjec, predsednik Narodne strokovne zveze, Josip Jonke, predsednik Zveze združenih delavcev, Leopold Dežman, predsednik Strokovne organizacije tramvajskih uslužbencev, France Kralj, predsednik Zveze stavbnih delavcev, Frančiška Petrič, predsednica Društva gospodinjskih pomočnic, France Stefanič, predsednik Strokovnega društva tramvajskih nameščencev, Ivan Jaklin, predsednik Strokovne organizacije dimnikarskih pomočnikov, Ivan Jane, predsednik Društva šoferjev »Volan«, Alojzij Erjavc, predsednik Združenja stavčev, France Jeran, predsednik Zveze faktorjev, Ivan Tovornik, predsednik Združenja nameščencev javnih lokalov, Peter Toni,

predsednik Združenja strojnikov in kurjačev, Alojzij Hartman, predsednik Zveze slovenskih uradnikov, Alojzij Češnovar, predsednik Zveze združenih slovenskih uradnikov, Josip Zemljič, predsednik Zveze združenj zasebnih uradnikov, Josip Resman, predsednik Društva uradnikov Združenih papirnic, France Rupnik, predsednik Društva privatnih in avtonomnih uradnikov, Rudolf Pogačar, predsednik Društva delovodij in industrijskih uradnikov, lekarnar Anton Hočevar, predsednik Združenja lekarniških nameščencev, Ivan Martelj, predsednik Organizacije praktičnih tehnikov, Josip Göderer, predsednik Društva kmetijskih zasebnih uradnikov, Franc Ilitch, predsednik Društva delovodij in industrijskih uradnikov, Ciril Golmajer, predsednik Združenja bančnih, zavarovalniških, trgovskih in industrijskih nameščencev, Ignac Gašparič, predsednik Društva nameščencev železničarske zadrage, Filip Bernard, predsednik Orkestralnega društva, Alojzij Sitar, predsednik Združenja trgovskih nameščencev, Metod Fabjan, predsednik Društva kreditnih zavodov in velikih podjetij, inž. Alojzij Zajec, predsednik Združenja občinskih uslužbencev, France Svetek, predsednik Zveze občinskih delavcev.

Zastopnika Društva manufakturnih nameščencev in Združenja uradnikov socialnega zavarovanja bosta pozneje določena.

V Beogradu je znova uveljavljeno obsedno stanje

Beograd, julija.

V začetku preteklega tedna so se pojavili v Beogradu lepaki z zapovedjo nemškega poveljnika, glasečo se takole: »Ker so zločinski elementi začeli motiti obnovo glavnega mesta Beograda, je za olajšanje dela potrebno uvesti ponovno obsedno stanje. Policijska ura je zato znova preložena na 20. ob delavnikih in na 19. ob sobatah in nedeljah. Ob tej uri se

morajo zapreti vsi lokali. Židje, ki tudi tu hočejo v kalnem ribariti, se smejo v javnosti pokazati samo od 6. do 8. ure. Nadaljne omejitve zanje so pridržane.«

Glede na to povelje je mestno predsedstvo beograjsko izpremenilo svojo naredbo o odpiranju in zapiranju trgovin v popoldanskih urah. Po novi odredbi morajo biti vse trgovine, obrtne delavnice in druga podjetja v

Beogradu ob delavnikih razen sobote odprte od 16. do 18.30, ob sobotah pa od 15. do 17.30. Trgovine z gradbenim tvorivom morajo biti odprte neprekinjeno od 5. do 18. ure. Gostilne so odprte do 19., ob sobotah pa do 18. ure. Beograjska »Donauzeitung« objavlja v zvezi z imenovanim poveljem nasledno poročilo pristojnega mesta: »Vojna sodišča na srbskem področju so v zadnjih dveh tednih izrekli 12 smrtnih obsodb nad prebivalci, ki so

imeli orožje, ki ga ne smejo imeti. Vse smrtno obsodbe so bile potrjene in izvršene. Na Grškem pa je bil kavarnar Aleksander Dusis zaradi nedopustne posesti orožja obsojen na smrt in je bila sodba izvršena 12. julija v bližini Aten. »Donauzeitung« dostavlja k temu: »V borbi proti zločincem ni milosti. Brezobzirno bo nad njimi izvršena smrtna kazen.«

proti zavezniku Anglije. Gospodarski ukrepi, ki jih je izdala angleška vlada proti Finski, so bili izdani zgolj zaradi navzočnosti nemških čet na Finskem. Nikakor pa niso bili naperjeni proti finskemu narodu. Odgovor zaključuje: Ker je finska vlada odpoklicala svojega poslanika v Londonu, mora tudi Anglija odpoklicati svojega poslanika v Helsinkiju.

O operacijah na zapadni in afriški fronti poroča nemško vrhovno poveljstvo z dne 31. julija med drugim:

Podmornice so v boju proti močno zaščitenim angleškim konvojem potopile kljub hudi obrambi 19 trgovskih ladij s skupno 116.500 tonami kakor tudi en rušilec in eno korveto. Pred škotsko vzhodno obalo je letalstvo potopilo 6000-tonski tovorni parnik. Pred severnoafriško obalo so potopila nemška in italijanska strmoglavna letala severno od Tobruka veliko petrolejsko ladjo in hudo poškodovala preskrbovalno ladjo.

Iz Berlina poročajo: Med svoječasnimi operacijami med Bjalistokom in Baranoviči so našli

važne listine, ki pričajo, da je moskovska vlada vse pripravila za napad na Nemčijo.

V nekaterih zapečatenih ovojih so bili zemljevidi, na katerih so bila označena večja nemška mesta, med njimi tudi Magdeburg. Cerkve, bolnišnice in drugi javni zavodi so bili označeni na zemljevidu z rdečimi zvezdicami. Nemški poročevalski urad pravi, da so bili ti javni zavodi označeni zato, da bi jih ruski bombniki laže našli.

Iz Tokia poročajo: Glede na zaostritev napetosti med Japonsko in Zedinjenimi državami

je japonski poslanik v Washingtonu poslal v Tokio svojega namestnika, da japonski vladi osebno opiše položaj.

Kakor poročajo ameriški listi, se je podtajnik ameriškega zunanega ministrstva Sumner Welles baje te dni razgovarjal z bolivijskim poslanikom Guachallo

o skupni obrambi Bolivije in Zedinjenih držav.

Kakor je izjavil po teh razgovorih bolivijski poslanik, bo brzkone odpotoval v Bolivijo posebno ameriško vojaško zastopstvo. Dejal je, da je z Wellesom razpravljal tudi o mož-

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 8. avgusta nasledno vojno poročilo: Oddelki Kr. letalstva

so bombardirali pomorsko oporišče Malto.

Severni Afriki topniška delavnost na fronti pri Tobruku. Naši letalski oddelki so odrgli razdiralne in zažigalne bombe na železniško postajo Marsa Matruch, kjer so nastali požari. V Vzhodni Afriki so hrabre čete posadke v Uolkefitu znova dokazale svoj zvišeni duh in svojo občudovanja vredno vztrajnost. Močan oddelek teh čet, dobro podprt od nacionalnih oddelkov, je pod poveljstvom podpolkovnika Gonnelle izvršil drzno ofenzivno akcijo, pri kateri je prodrl globoko v vrste sovražnika, ki je imel hude izgube. V Sredozemlju je eno naših letal s torpedom zadelo veliko sovražnikovo enoto.

Iz Stockholma poročajo: Sedmi teden vojne proti Rusiji se začelja

v znaku tretje nemške ofenzive.

Glavni nemški udar je tokrat usmerjen na Kijev. Izpred Žitomira, kjer so bile zadni teden srđite borbe, prodirajo nemške čete zdaj v dveh pravih proti Kijevu. Nemška ofenziva se razvija na tem odseku v 150 km dolgem loku, ki je izbočen proti Kijevu. Sovjeti so na tem odseku vrgli v boj nove rezerve in se razvijajo tu najsrđitejše borbe. Na odseku pri Smolensku se nadaljujejo borbe z nezmanjšano srđitostjo. Na odseku pri Porhovu, kjer so Nemci dva tedna izvajali hud pritisk v okviru ofenzive na Leningrad, so borbe popustile. V Estoniji se položaj ni

mного spremenil. Tallin, prestolnica Estonije, je še v sovjetski posesti. Nemci očitno nimajo namena mesto obstreljevati, marveč ga skušajo obiti in tako prisiliti k predaji. Letalstvo je na obeh straneh zelo aktivno. Nemško letalstvo vsako noč bombardira Moskvo in sovražno zaledje ter razdira prometne naprave. Vsekakor je pričakovati, da bodo v bližnjih dneh borbe na vzhodni fronti zavzele orjaški obseg. Oba tabora se zavedata, da morata do skrajnosti izkoristiti letno dobo. Ze prihodni mesec nastopi deževna doba, z njo pa poplave, ki bodo zelo otežkočale gibanje oklopnih oddelkov in težkih motornih vozil.

Iz Saigona poročajo:

Japonske sile so začele zasedati vojaške točke v francoski Indokini,

zlasti vzdolž siamske meje, japonsko vojaštvo in vojne potrebščine prihajajo iz Hanoja, kjer so Japonci že pred meseci uredili svoja oporišča. Zastopniki japonske vlade izjavljajo, da mislijo Japonci skupno s francosko vojsko odbijati vsak napad na Indokino.

Iz Helsinkija poročajo: Finskemu poslaniku v Londonu je izročila angleška vlada odgovor na finsko sporočilo, da

prekinja Finska državniške odnose z Anglijo.

Angleška vlada izraža v svojem odgovoru obžalovanje, da finsko poslanništvo v Londonu ustavlja svoje delovanje, ter pravi, da Anglija ni imela namena prekiniti odnose s Finsko, čeprav se Finska zdaj bori na strani Nemčije

Muljavski:

JUNAŠTVO IN ZVESTOBA

Zgodovinska povest

Odurni obraz starega bega se je skremžil. Začuden je zaplčil oči v mladega Turka, nato pa v blede obraz deklice, ki je trepetajoča od strahu sedela pred ago na konju.

»Alah! To si ti, Hasan aga!« je izpregovoril beg z lenim glasom. »Kje imaš svoje vojščake?«

»Mrtvi so. V neki vasi so mi nejeverniki poklali vse ljudi. Le meni se je posrečilo rešiti se.«

»Vrhovni poveljnik se ti ne bo izkazal milostnega,« se je zarežal beg škodoželjno. Ponovno je vprl svoje krvoločne oči v Marjetico in v njih se je zasvetilo silno pozelehnje. »Nesrečo si imel, a tudi srečo. Deklica, ki jo držiš pred seboj, je lep plen. Za to zalo nejevernico boš dobil lepo vsoto pijastrov...« Starec si je pogladil brado in nadaljeval z istim počasnim glasom: »Prodaj to deklico meni, Hasan aga. Dam ti zanjo pet drugih sužnjic ali pa denar. Kaj imaš rajši? Hočeš?«

»Ne! Imej svoje sužnjice in svoje zlatnike sam. Jaz ti te deklice ne prodam!« je odgovoril Hasan aga odločno in položil roko na ročaj sable. »Njo hočem imeti v svojem harem. Gorje mu, kdor bi mi jo hotel ugrabiti! Torej, Jezuf beg, ali dovoliš, da se pridružim tvoji četi?«

»Bodi mi dobro došel gost,« je odgovoril Beg mrzlo. »Toda vedi, da nimam namena

vrniti se danes v glavni tabor. Prenočili bomo tostran Save.«

7.

V TURŠKEM TABORU

Vrnimo se k Ferdinandu Gorjanu.

Pustili smo ga v samotnem Jugovem mlinu v trenutku, ko se je izčrpan od silnega napora zgrudil na tla. Dolgo časa je ležal ko mrtev sredi med ubitimi Turki. Slednič se je zavedel in odprl oči. V prvem trenutku se ni mogel spomniti ničesar. Skočil je na noge in kot brezumen gledal okrog sebe. Videl je okrvavljena tla in razmesarjena trupla Turkov. Videl je orjaka, s katerim se je boril na življenje in smrt. Ležal je vznak v mlaki krvi in iz telesa mu je molel ročaj noža. Strašno so zrle njegove izbuljene, steklene oči. Gorjan se je nehote zgrozil. Pri pogledu na mrtvega velikana se je na mah spomnil vsega, kar se je zgodilo. V njegovih ušesih je ponovno zazvenel obupen Marjetičen klic na pomoč, videl jo je v naročju mladega turškega poveljnika.

»Kje je Marjetica?« se je stresel. »Kaj se je zgodilo z njo?«

Planil je skozi odprta vrata v Marjetično kamrico. Bila je prazna. Nered, ki je vladal v njej, je pričal o srđiti borbi.

»Kako sem bedast!« je zaškripal Gorjan in se zgrabil za glavo. »Saj sem vendar na last-

ne oči videl, kako je oni temnopolti Turčin držal mojo nevesto v naročju. Hotel sem se vreči nanj, a tedaj se mi je stemnilo pred očmi in zgrudil sem se v nezavest. Dobro sem si vtisnil v spomin agov zagoreli obraz. On je ugrabil Marjetico in jo odnesel...«

Ves obupan se je naslonil mladi kmet na zid. Toda le za trenutek se je vdal malodušju in žalostnim mislim. Potem se je zvravnal, dvignil stisnjeno pest in zaklical s srđito odločnostjo.

»Marjetica ne bo venela v turškem harem. Poiskal jo bom in osvobodil. Ne bom prej miroval, dokler je ne rešim!«

»Toda kje je stari Jernej, Marjetičin oče?« se je zdajci spomnil mlinarja. »Kaj je z njim?«

Vrnil se je v sosedni prostor, kjer se je vršil boj. Takoj je opazil med mrtvimi Turki tudi truplo Marjetičnega očeta. Stari mlinar je ležal na obrazu, na vratu mu je zevala globoka rana. Bil je že čisto trd in mrzel. Gorjan je zmolil kratko molitvico, nato je poiskal lopato in šel ven. Začel je kopati grob. Delal je naglo, dokler ni izkopal globoke in široke jame.

»V njej bo dovolj prostora za vse,« je zamrmral. »Naj počivajo v skupnem grobu.«

Ko je zmetal v jamo mrtvece, ki so ležali zunaj pred mlinom, je šel nazaj v izbo in začel nositi ven mrtvece, ki so ležali v mlinu. Do vrha je napolnil jamo s turškimi trupli. Naposled je šel še po truplo mlinarja Juga ter ga položil na vrh vseh drugih mrličev.

»Počivajte v miru, oče Jernej!« je zašepetal in si obrisal tiho solzo. »Tu pri vašem truplu se zaklinjam, da hočem tvegati svojo

nosti, da bi Zedinjene države odkupile celotni pridobitek bolivijskega bakra, cinka in antimona. Bolivija prihaja s takimi razgovori čedalje bolj v odvisnost od Zedinjenih držav.

Iz Stockholma poročajo: Te dni je Stalin v prisotnosti Molotova sprejel posebnega Rooseveltovega odposlanca Hopkinsa.

ki ga je spremljal sovjetski poslanik v Moskvi Steinhardt. Hopkins je pozneje sprejel

novinarje in je dejal, da ima njegov obisk v Moskvi namen, da preuči način pomoči v materialu, ki bi jo nudile Zedinjene države Rusiji. Hopkins je dejal, da se bo glede tega vprašanja še dvakrat ali trikrat sestal s Stalinom, poleg tega pa tudi še z drugimi sovjetskimi državniki. Hopkins je pripomnil, da vprašanje plačil ameriških dobav Rusiji ne bo delalo težav in tudi ne bo zadrževalo pogovorov. deževje ovira zdaj redna dela na polju.

razen pri teletih, ki še niso odstavljena, razmerje med mrtvo in živo težo. Za mrtvo težo se smatra teža zaklane živali po izkrvavitvi in po odstranitvi kože, drobovja in organov v trebuhu in prsih z všteti ledvicami, pripadajočo maščobo, prečno mrežo (ne pa kite in mišice, ki ji pripadajo), dalje glavo, odrezano pri tilniku, prednimi udi, odrezanimi pri členkih, zadnimi udi, odrezanimi pri nartu, sescami s pripadajočo maščobo in zunanjimi spolnimi organi s pripadajočo maščobo.

Za izrabo pri teletih, ki še niso odstavljena, se smatra razmerje med mrtvo in živo težo. Za mrtvo težo se smatra teža zaklane živali po izkrvavitvi in odstranitvi naslednjih delov: glave, odsekane pri prvem vretencu, parkljev, odsekanih pri členku in nartu, drobovja in organov v trebuhu in prsih razen obisti in pripadajoče maščobe, ki pripadajo mrtvi teži. Koža se prav tako šteje v mrtvo težo.

Kako se bo plačevala oddana živina

Visoki Komisar obvešča prizadete, da je bila tabela, ki določa cene za klavno govejo živino, ki se bo oddajala v smislu odredbe št. 71, z dne 19. julija in odloka št. 31. z dne 21. julija, kakor sta bila objavljena v »Službenem listu« št. 59., z dne 23. julija, takole sestavljena:

Telički: I. kategorija: pri izrabi nad 60 odstotkov mesarjeva cena 7 lir, končna cena 7 lir, II. kategorija: pri izrabi 60 do 65 odstotkov mesarjeva cena 6.50, končna 6.50, III. kategorija: pri izrabi manj kakor 60 odstotkov mesarjeva cena 6. končna 6 lir.

Odstavljena teleta in telice do 4 stalnih sekavcev: I. kategorija: pri izrabi nad 48 odstotkov mesarjeva cena 4.95, državna premija 1.15, končna cena 6.10, II. kategorija: pri izrabi 47 do 48 odstotkov mesarjeva cena 4.20, državna nagrada 0.90, končna cena 5.10, III. kategorija: pri izrabi 43 do 38 odstotkov mesarjeva cena 3.40, državna premija 0.60, končna cena 4 lire.

Voli z več kakor 4 stalnimi sekavci: I. kategorija: pri izrabi nad 47 odstotkov mesarjeva cena 4.95, državna premija 1.15, končna cena 6.10, II. kategorija: pri izrabi od 43 do 47 odstotkov mesarjeva cena 4.20, premija 0.90, končna cena 5.10, III. kategorija: pri izrabi 38 do 42 odstotkov, mesarjeva cena 3.40, premija 0.60, končna cena 4.

Krave, ki so se že otebile, in junice z več kakor 4 stalnimi sekavci: I. kategorija: pri izrabi nad 45 odstotkov mesarjeva cena 4.20, premija 1.15, končna cena 5.35, II. kategorija: pri izrabi 40 do 45 odstotkov mesarjeva cena 3.80, premija 0.90, končna cena 4.70, III. kategorija: pri izrabi 35 do 39 odstotkov mesarjeva cena 3.05, premija 0.60, končna cena 3.65, pri izrabi pod 35 odstotki mesarjeva cena 2.50, končna cena 2.50.

Biki z več kakor 4 stalnimi sekavci: I. kategorija: pri izrabi nad 50 odstotkov mesarjeva cena 4.60, premija 1.15, končna cena 5.75, II. kategorija: pri izrabi 40 do 45 odstotkov, mesarjeva cena 4. premija 0.90, končna cena 4.90, III. kategorija: pri izrabi 38 do 44 odstotkov mesarjeva cena 3.20, premija 0.60, končna cena 3.80.

Za izrabo se mora smatrati pri govedu

Gospodarstvo

Pregled cen na ljubljanskem trgu

SADJE. Jabolka 5, uvožena 6 do 7, hruške 6 do 7, breskve 6 do 8, ringloji 7, velike smokve 5, grozdje 10, maline 4 lire za kg. GOBE. Lisičke 0.90 do 1 lire za liter.

SIR. Različne vrste po 16, 20, 27 in 30 lir za kg.

KROMPIR. Cena mu je po 1.40 do 1.55 lire za kg, a je verjetno, da se bo cena znižala.

FIZOL IN GRAH. Nizki strožji fižol je po 1.50, finejši pa po 3.50 lire za kg. Zanimanje je večje za boljše blago, ki mu hočejo gospodinje zbiti ceno vsaj na 3 lire. Strožji grah po 4 lire je predrag.

ZELENJAVA IN DRUGO. Glavnata solata 2, zelena paprika 5, špinača 2, buče 0.50, rdeča pesa 1.50 lire za kg. Kumarice za vlaganje so po okoli 10 lir za 100 kosov.

— Zetev pšenice je končana. Letošni pridelek pšenice na Dolenjskem je po kakovosti odlični, kajti že nekaj let ni bilo zrnje tako kleno kakor letos. Na drugi strani pa kmeto-

valci tožijo, da se letos ni preveč našlo. Zaradi zimske pozebe je bilo klasje redko in tudi polegla je pšenica v mnogih krajih. Kmetje so na Dolenjskem vsejali tudi še ajdo in je zdaj na vrsti setev repnega semena. Stalno — Ljubljanski velesejem bo imel mnogo razstavljalcev. Letošnjega Ljubljanskega velesejma, ki bo od 4. do 13. oktobra na pobudo Visokega Komisarja, se udeležijo največja nacionalna podjetja. Minister za promet je dovolil polovično znižanje vozne za potovanje razstavljalcev in obiskovalcev in za prevoz razstavnega blaga. Svojo udeležbo so že prijavila znana velika podjetja »Fiat«, »Snia Viscosa«, »Agib«, »Breda«, »Ansaldo«, »Montecatini«, dalje Tobačna režija, »Erba«, »San Pelegrino«, Goriška pokrajina, Italijanska zveza kmetijskih zajednic, Nacionalna zveza pokrajinskih kmetijskih združenj in mnoga druga podjetja.

× Lasje postajajo nepotrebni in jih bo človeštvo izgubilo. Po izjavi amsterdamskega znanstvenika Bolga pomenijo čedalje gostejše pleše samo nujen korak narave k zredčenju ali pa popolni odstranitvi lasišča. Lasje so namreč postali v službi prvotnemu namenu, da ščitijo glavo pred vetrom, vročino in mrazom čisto odveč.

glavo za osvoboditev Marjetice iz turške sužnosti!»

Prijel je za lopato in začel zasipati grob. Na gomilo je nanosil kamenja. Nato je poiskal dvojce palic, napravil preprost križ in ga zasadil med kamenje.

Enemu izmed mrtvih Turkov je bil Gorjan, preden ga je vrgel v grob, slekel njegovo obleko ter mu odvezl pokrivalo, obutev in orožje. Svojo lastno obleko je odložil in se oblekel v to turško obleko. Tako preoblečenega bi niti rodni brat ne mogel prepoznati. V široki rdeči obleki, s turbanom na glavi in obut v opanke je bil videti kot resničen turški vojniki, zlasti še, ker je bil v obraz močno zagorel. Opasal si je široko zakrivljeno sablo, vtaknil za pas handžar in pištolo ter nato nekaj časa zamišljeno stopal od stene do stene. V njegovi glavi se je izkoval drzen načrt.

»Turki, ki so prilezli preko Save, bodo gotovo v posameznih skupinah nočevali na tej strani reke,« je sklepal. »Ogledati si hočem njih taborišča. V enem izmed njih bom že izsledil roparja Marjetice... Da bi me spoznali, se ne bojim. Srbskohrvatski znam govoriti in med Turki je mnogo Vlahov, ki drugega jezika sploh ne razumejo. Izdajal se bom za pomohamedanjenega Vlaha. Zdaj si moram dobiti še konja. Žal je moj vrli žrebec Janičar izginil. Sicer pa je še boljše, če bom jezdil turškega konja. Tako bodo še manj sumili v meni preoblečenega kristjana.«

Konji padlih Turkov so se mirno pasli med grmovjem okoli mlina. Živali niso slutile, kakšna usoda je doletela njihove gospodarje. Hlastno muleč bujno travo so se pomikale po

globeli in se bližale gozdu. Bile so krotke, vsak otrok bi jih lahko polovil. Gorjan si je izbral velikega dirkača z belo liso na čelu. Takoj na prvi pogled je bilo videti, da je bil konj žlahtne pasme. Mirno se je dal prijati. Gorjan ga je potrepljal po vratu in začel popravljati sedlo na njegovem hrbtu, ki je zlezlo nekoliko na stran. Nato se je zavihtel na sedlo in odjezdil v diru.

Na levi in desni strani ceste so gorele vasi. Pošastno so štrleli v zrak začrneli zidovi in ožgani tramovi. Oblaki dušičnega dima, ki so veli s pogorišč, so tu in tam zagrinjali solncu svetlo lice. Gorjan je neprestano podil konja. Dirjal je več ur neprenehoma, dokler ni zagledal v daljavi posameznih turških jezdecov. Že se je začel mrak spuščati na zemljo, ko je z nekega holma uzrl skupino belih šotorov, postavljenih v podobi polmeseča, in obdanih od vrste po večini praznih tovornih voz.

»Turško taborišče,« je zamrmral Gorjan in se ustavil na vrhu griča. Radovedno je zrl na taborišče v dolini. Med šotori so vrveli divji vojniki. Sužnji so bili privezani k vozovom v ozadju tabora. Konji so se pasli izven taborišča na polju.

»Same ženske so nalovili, pesjani,« je vzdihnil. »Ali je tudi moja Marjetica med njimi?«

Zajezdil je po holmu navzdol v dolino. V lahkem drncu se je bližal turškemu taboru. Sicer ni bil bojzljiv, vendar mu je srce nemirno utripalo v prsih. Ako Turki zaslutijo v njem preoblečenega kristjana, bo moral umreti strašne smrti. »Pogum,« je zamrmral. »Hrabremu je sreča mila.«

Ko se je približal taboru in so ga tam zagledali, je neki turški oficir zajezdil konja in mu zdirjal nasproti.

»Kdo si? Odkod prihajaš?« je vprašal Turak radovedno zroč v Gorjanov obraz.

»Jaz sem Omer,« je odgovoril mladi kmet mirno v srbskohrvatskem narečju. »Prihajam iz glavnega tabora onkraj reke. Vrhovni poveljnik Izrael paša me pošilja s sporočilom do vašega načelnika.«

Turški oficir se je namišljenemu selu priklonil in rekel: »Sledi mi v tabor, da javim tvoj prihod Jezufu begu.«

V svojem velikem svilenem šotoru, katerega notranjost je bila okrašena z dragoceninami preprogami, je na mehkih blazinah napol sedel in napol ležal poveljnik Jezuf beg. Kadil je iz velikega umetno izdelanega čibuka in nagrbčenega čela srepro zrl pred se. Več šotor je bil poln neke sladke, omamne dišave.

»Prekleti pes, koliko časa me pusti čakati!« je momljal stari Jezuf beg zlovoljno. Zdajci se je odgrnila zavesa, ki je zakrivala vhod. Vstopil je oborožen sluga. Prekrižal je roke na prsih, se trikrat globoko priklonil in javil: »Hasan-aga prosi za sprejem!«

»Naj vstopi sin šakalovi! Čemu se obotavlja?« je bevsknil beg gnevno.

Sluga je izginil in vstopil je Hasan aga, vitek, ponosen. Mrzlo je pozdravil Jezufa bega in podvitih nog sedel na preprogo. V šotoru je za trenutek zavladala tišina, da je

Ekselencija Visoki Komisar Emilio Grazioli med otroki v Veliki Loki

Novice

* **Visoki Komisar za povišanje pokojnin.** Nedavno je bilo pri Ekskelenci Visokem Komisarju odposlanstvo javnih nameščencev in upokojencev, ki ga je vodil predsednik Učiteljskega združenja Metod Kumelj, Društvo državnih in samoupravnih upokojencev pa sta zastopala predsednik dr. Ivan Vrtačnik, predsednik upravnega sodišča v p., in dr. Franc Skaberne, načelnik bivše pokrajinske uprave v p. G. Kumelj je Visokemu Komisarju izrekel najprej zahvalo za njegovo blagohotnost, katero je izpričal s svojimi dejanji za državne uradnike in upokojence, ki so morali zaradi vojnih dogodkov zapustiti svoja službena mesta in so se naselili v Ljubljani-

ski pokrajini, in za vse druge njegove ukrepe za podporo najpotrebnejših. Dr. Skaberne je prosil, naj se povišajo tudi prejemki državnih in banovinskih upokojencev, in je pri tej priliki opozoril na stanje železniških delavcev, tako zvanih fondovcev, ki prejemajo pokojnine iz raznih skladov, ki so jih bili svoječasno sami ustanovili s svojimi prispevki. Visoki Komisar je odgovoril, da bodo povišane tudi pokojnine državnih upokojencev in upokojencev bivše banovine in da pri tem ne bodo pozabljeni tudi železniški delavci.

* **Bolgarska kraljica na obisku v Italiji.** Bolgarska kraljica Ivana je prispela 30. julija v Italijo. Kraljica je v gosteh pri Nj. Vel. Kralju in Cesarju in Kraljici.

* **Ducejev dar za trojčke.** Duce je poslal Stefanu Grudnu v Devinu po prefektu 1500 ltr v dar za trojčke, ki jih je povila njegova žena Adela.

bilo razločno slišati tihe korake stražnikov, ki so hodili pred vhodom sem in tja.

Hasan aga se je zdel povsem brezbrizen, medtem ko so se oči Jezufa bega togotno iskriale. »Čemu si se pustil tako dolgo prositi?« je izpregovoril beg jezno. »Cela večnost je minila, odkar sem ti poslal ukaz, da se prikaži pred moje obličje. Zakaj nisi prišel takoj?«

»Ker me ni bila volja,« je odgovoril Hasan aga malomarno. »Saj nisem tvoj suženj, da bi se ti pokoraval na migljaj. Sem poveljnik svojega vojaškega oddelka.«

»Moje dostojanstvo je višje, ti mi nisi enak! V vojnem času si pod menoj in mi moraš biti pokoren!«

»Ti si beg, jaz aga. Razlika med nama ni velika. Ti poveljuješ v vojnem času dvesto možem in jaz...«

»Ti, Hasan aga, nimaš zdaj niti enega moža! ga je trdo prekinil Jezuf aga. »Zato pazi na svoje besede in ne draži me, da ti ne velim odsekati glavo. Pomni, da si čisto v mojih rokah!«

Mladi aga je prebledel. »Alah! Ti mi groziš?« je zaklical jezno in zgrabil za ročaj sablje.

Jezuf beg se je nasmehnil zaničljivo in zlobno. »Le svarim te, mladeček,« je odgovoril mrko. »Toda, zakaj se razburjaš? Lahko se pogovoriva mirno in prijateljsko! Kako se počuti tvoja lepa kristjanska sužnjica? Gotovo so bile njene krasne oči vzrok, da sem te moral tako dolgo čakati. Upam pa, da nisi bil nasilen proti njej, da se nisi še poigral z njo. Povej mi, ali si jo že kdaj poljubil.«

»Ne! Spoštujem njeno lepoto in deviško nedolžnost. Nisem se je dotaknil. Še vedno

je nedolžna ko nežni cvet bele lilije! Pa zakaj me izprašuješ?« je zaklical Hasan aga razdraženo. »Kaj ti mar ta kristjanska deklica! Ona je moja last!«

»Čuj me, Hasan aga,« je povzel Jezuf beg z mrzlim glasom. Tvoja zala nejeverniška sužnja ugaja tudi meni. Zato sem sklenil, da mora postati moja last. Hrepenim po njej. To svojo sužnjico mi moraš prodati. Bolje rečeno: jaz pričakujem, da mi jo podariš!«

Hasan aga se je hripavo zasmel. »Ali noriš, beg?« je siknil. »Od mene zahtevaš nekaj nemogočega! Deklice ti ne dam, čeprav mi ponudiš zanjo vse svoje bogastvo!«

»Deklica mora postati moja! Če mi je ne daš prostovoljno, ti jo ugrabim, pa še tvojo glavo po vrhu!« je viknil Jezuf beg besno. »Glej to piščalko! Le zapiskati mi je treba in moja telesna straža prihrumi v šotor in te razmesari s sablami! Odloči se hitro!«

To rekši je Jezuf beg vzel v roko srebrno piščalko, ki je ležala na nizki mizici v bližini. Hasan aga je planil na noge in hotel izdreti sablo. Tedaj je v šotor stopil mlad turški oficir, obstal pri vhodu in se priklonil proti Jezufu begu.

»Kaj želiš? Ali se je podpoveljnik Murad bei že vrnil iz četovanja v tabor?« je vprašal beg s hripavim glasom.

»Ni še prišel, gospod,« je odgovoril oficir in nato sporočil: »Dospel je sel od vrhovnega poveljnika Izraela paše iz glavnega tabora.«

Jezuf beg se je začudil: »Odposlanec Izraela paše?« je vprašal nejeverno. »Alah! To je nekaj nenavadnega. Naj vstopi!«

Trenutek nato je stal Ferdinand Gorjan pred obličjem turškega poveljnika. Hasan aga

* **Zdravstvena avtomobilska kolona v Dobrničah na Dolenjskem.** Dne 28. julija je dospela v Dobrniče zdravstvena kolona, katero je v odsotnosti g. dr. Duceja vodil g. dr. Vrhovec. K pregledu je prišlo velikansko število šolske mladine in odraslih iz vse dobrniške občine. Zdravniki in sestre so imeli ves dan obilo opravka, saj je bilo pregledano nad 250 šolskih otrok in nad 1280 odraslih. Vsi zdravniki so ves dan vršili preglede temeljito in dajali prav vsem podrobna navodila za zdravljenje. Za naporno delo, ki ga je izvršilo zdravniško osebje, je prebivalstvo iz srca hvaležno. Posebno hvalo izreka predvsem predsedniku vlade g. Mussoliniju, ki je blagohotno odredil, da se morajo vršiti zdravstveni pregledi po vsej naši pokrajini.

* **Po 23 letih je našel grob vojnega ujetnika.** Iz Mantove poročajo, da je kot vojni ujetnik umrl v Ljubljani leta 1918. Giulio Corbari. Zaradi tedanjih razmer domači niso mogli truplo prepeljati v domači kraj. Vojak je bil pokopan v skupnem vojaškem grobu. Nedavno je prišel v Ljubljano z grenadirskim polkom narednik Dante Scipioni, doma iz Cesole in prijatelj Corbarijeve družine. Začel je iskati na vojaškem pokopališču, kjer je pokopano več tisoč italijanskih vojakov, grob svojega rojaka. Spričo velikega števila grobov na ljubljanskem pokopališču je bilo iskanje zelo težavno, vendar je narednik Scipioni našel grob svojega rojaka. Obnovil je napis na grobu in ga fotografiral ter fotografije z obvestilom poslal Corbarijevi družini. Tako bosta vdova in sin italijanskega vojaka iz svetovne vojne lahko kmalu obiskala grob svojega dragega moža in očeta.

* **Dobrosrčnost italijanskega vojaštva.** Med milarno in Vičem prebiva oddelek italijanskih vojakov. V poletnih dneh obudejo in večerjajo vojaki na prostem in velik del svoje hrane dobrosrčno odstopijo siromašnejšim družinam Viča in Glinc. Vsak dan pride dvajset do trideset otrok z različnimi posodami in se zvrstijo ob ograji dvorišča, kjer skupno obudejo in večerjajo vojaki. Kadar dobijo vojaki hrano in jo imajo porazdeljeno med seboj, se zmerom spomnijo tudi otrok in jim napolnijo prazne posode z jedili.

* **Upokojitev slovenskega profesorja v Zagrebu.** Kakor piše »Hrvatski narod«, je s poglavnikovo odredbo upokojen dr. Fran Zavrnik, redni vseučiliški profesor živinozdravniške

se je hotel zdaj tiho izmuzniti iz šotora, toda beg mu je z zapovedujočim glasom zaklical »Ostani!« Bled od jeze in strahu se je mladi Turek umaknil v ozadje šotora. V vznemirjenosti se ni zmenil za vstopivšo osebo. Niti dobro pogledal ga ni, znan obraz ni zbudil njegove pozornosti. Pač je pa Gorjan takoj spoznal Hasana ago. »On je, ropar moje neveste,« ga je obšlo čustvo radosti. »Marjetica je gotovo nekje v tem šotoru,« je pomislil razburjen. Le s skrajnim naporom volje se je premagoval, da je ostal miren. Niti ena mišica se ni ganila na njegovem obrazu. Kakor bronast kip je stal pred begom in ga zrl neustrašno. Stari Turek ga je pazljivo motril s svojimi zlobnimi očmi.

»Ne spominjam se, da bi te že kdaj videl,« je zagodrnjal. »Kako se imenuješ?«

»Omer,« je odgovoril Gorjan.

»Tebe torej pošilja vrhovni poveljnik naša vojske? Kaj mi boš sporočil?«

»Izrael paša, Alah pomnoži dni njegovega življenja, je izvedel, da zbirajo kristjani veliko vojsko, s katero nas hočejo napasti. Zato je paša zapovedal, naj se čete, ki so tostran Save nemudno vrnejo v glavni tabor. To se pravi, jutri se moraš ti, gospod, s svojim oddelkom spet priključiti jedru vojske.«

»Storil bom, kakor paša velewa,« je odgovoril Jezuf beg. »Omer efendi, gotovo boš prenočil v mojem taboru?«

»Ne. Naročeno mi je pojezditi še do drugih poveljnikov,« se je Gorjan pripravil na odhod.

»Alah naj te čuva, da ne prideš nejevernikom v roke,« mu je rekel Jezuf beg.

fakultete v Zagrebu. Dr. Fran Zavrnik je slovenski rojak in si je pridobil kot profesor živinozdravniške stroke v Zagrebu sloves odličnega strokovnjaka.

* **Smrt goriškega obrtnika.** V Gorici je umrl v visoki starosti 83 let g. Peter Potočnik, ki je imel pred svetovno vojno v lastni hiši v začetku Raštelja veliko čevljarstvo delavnico. Po vojni je prepustil čevljarjenje mlajšim močem. Pokojnik je bil po rodu iz St. Vida na Vipavskem in zaveden mož. Blag mu spomin!

* **Odhod bivšega jugoslovanskega poslanika iz Vatikanu.** Kakor poročajo iz Rima, bo državniški predstavnik bivše Jugoslavije pri Vatikanu dr. Milošević-Sorgo te dni zapustil Rim. Odpotoval bo preko Lizbone v London.

* **Najstarejša Istranka.** V Istri živijo ljudje skromno, pa dočakajo visoko starost. Malokje je toliko starih ljudi, kolikor v istrskih yaseh. Najstarejša med njimi je Antonija Cardoso, rojena Radinova, ki živi v oskrbnišnici v Bujah. Dočkala je letos v marcu 104 leta. Je pa še zmeraj duševno in telesno čila.

* **Tuji delavci v Nemčiji.** V listu »Reichsarbeiterblattu« je objavil državni tajnik nemškega delovnega ministrstva dr. Grup število v Nemčiji zaposlenih tujih delavcev. Iz članka povzemamo: »V zadnjih osmih letih je število tujih delovnih sil v Nemčiji stalno naraščalo. Zdaj v vojni je doseglo višek, ker je bilo na milijone nemških delavcev poklicano v vojske in je zato nastalo veliko pomanjkanje delovnih sil. Dne 1. aprila letos je bil v območju nemške države poldrug milijon tujih delavcev, od tega en in četrt milijona moških in okoli četrt milijona žensk. Polovico tujih delavcev je zaposleno v kmetijstvu, druga polovica pa v obrti in industriji. Tuji delavci v Nemčiji so po veliki večini iz evropskih držav. Nasledni pregled nam daje sliko o njihovi državni pripadnosti dne 1. aprila 1941: bivša Poljska 873.000, Češko-moravski protektorat 150.000, Italija 132.000, Nizozemska 90.000, Belgija 87.000, Slovaška 79.000, bivša Jugoslavija 48.000, Danska 31.000, Francija 25.000, Madžarska 21.000, Švica 17.000, Sovjetska Rusija 10.000, Bolgarija 8000, Rumunija 4000, Norveška 1400, Švedska 1200, Španija 1100, Grčija 500, Finska 200, Portugalska 100. Število vojnih ujetnikov v Nemčiji je znašalo v istem času okoli 1.400.000. Tudi ti so po večini tako na-

meščeni, da po možnosti opravljajo svoj izučeni poklic.«

* **Nemška mladina prihaja na morje.** V Trst prihajajo velike skupine nemške mladine, ki gre na počitnice v taborišča ob morju. Taka taborišča so pri Rovinju in ob obali med Reko in Puljem. Dosedaj je prispelo v Trst okrog 500 nemških otrok iz Kölna, Münchena, Düsseldorfa in Dunaja.

* **Cesto z Želincev v Cerkljo popravljajo.** Cesto izravnavajo, širijo in delajo nov trpežen tlak. Prenovljena cesta ne bo držala skozi vas, ampak bo nekoliko pred vasjo tekla na desno in ob vasi proti Podpeči in Planipi.

* **Novice iz Prekmurja in Medmurja.** Vojaška oblastva za Prekmurje in Medmurje, ki ju je zasedla madžarska vojska in sta spadali prej k Jugoslaviji, bodo uvedla septembra reden šolski pouk na vseh šolah. Zdaj zbirajo s sodelovanjem naučnega ministrstva učiteljske moči. Potrebujemo jih okoli 2500. To učiteljstvo bo moralo pred nastopom službe položiti posebno prisego. Za Prekmurje se bo izvršila taka slovesna prisega v Murški Soboti, za Medmurje pa v Čakovcu. — Prejšni mesec je sombathelski škof že drugič obiskal prekmurske župnije. V slovenskih župnijah so ga pozdravili v latinskem in slovenskem jeziku. — Župnik Jožef Klekl je še zmerom gost škofa v Sombathelu. — Vojaški poveljnik za Medmurje je v javnem razglasu označil to pokrajino za priklopljeno k madžarski državi.

* **Kraj Veliko Mraševo,** ki je spadal v okoliš pošte Cerklj ob Krki, so dodelili okolišu pošte Sv. Križa pri Kostanjevici. Iz okoliša pošte Sv. Križa pri Kostanjevici pa se izloči kraj Pristava, ker je zdaj na nemškem ozemlju.

* **Ženske morajo biti dostojno oblečene.** Po italijanskih mestih je policija uvedla posebne oddelke za stražo nad dostojno nošo in vedenjem žensk. Uslužbenci tega oddelka so te dni v Gorici aretirali spet štiri mlade dame, ki so bile, kakor poročajo listi, premalo resno oblečene. S policije so jih poslali v bolnišnico, kjer so jih zdravniki preiskali, a ko so ugotovili, da so zdrave, so jih s strogim posvarilom odpustili.

* **Smrtna žrtev dela.** V pristanišču v Trstu je med pretovarjanjem blaga zgrabil žerjav 58letnega delavca Franca Franca. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico, a je že nekaj ur po prevozu podlegel poškodbam.

Preoblečeni Gorjan se je nizko priklonil in zapustil šotor. Zunaj sta se razlegala krik vojščakov in plač k vozovom privezanih žensk in otrok. Med šotori so že goreli ognji. Okoli so stali in sedeli divjeoki možje ter peli z zateglimi glasovi otožne pesmi.

Gorjan se je oziral po taborišču in odgovarjal na vprašanja vojščakov. Njegov pogled se je ponovno vračal k poveljnikovemu šotoru. Okoli njega so stali in hodili begovi telesni stražniki in služabniki, oboroženi do zob. Da je bila Marjetica v begovem šotoru, o tem je bil Gorjan trdno prepričan, tembolj ker deklice med drugimi ujetnicami ni mogel zagledati. Navzočnost Hasana age mu je prišla, da mora svojo ugrabljeno nevesto iskati v tem taboru.

»Toda kako naj jo rešim?« se ga je polasčala skrb, ko je videl, kako dobro je bil zastražen poveljnikov šotor. Zamišljen je zrl pred se, drzni načrti so zoreli v njegovi glavi. V trenutku se je odločil. Planil je k svojemu konju, ga zajezdil in zdrvel iz taborišča, na katerega je začel padati mrak.

Jezuf beg je glasno zaploskal z rokami. V šotor je smučnil suženj. »Napravi luč!« mu je velel. Suženj je njegovo zapoved izvršil naglo in spretno in se nato tiho odstranil. Jezuf beg je nekoliko trenutkov opazoval plamen v velik krasno izdelani svetilki, potem pa se je leno obrnil proti Hasanu agi.

»Torej kako si se odločil, aga?« je vprašal porogljivo. »Mi hočeš podariti svojo krasno nejeverniško sužnjico? Če ne, ti bo odletela glava z vratu. Kako si sklenil?«

»Ljubša mi je glava kakor pa sužnja Marjetica. Vzemi jo, darujem ti je v znak svo-

jega spoštovanja,« je zamrmral Hasan aga, zatajivši svoj gnev. Stal je v senci, da beg ni mogel videti njegovega od sovraštva spanečenega obraza. Dam ti deklido prostovoljno,« je pristavil z mrzlim glasom, a mislil si je besno: »Ne boš dolgo zrl v cvetoči obraz lepe kristjanke. Že nocoj bo spet moja, ti pa mrtev, šakal stari!«

Priklonil se je in krenil proti vhodu. »Deklico ti privedem sam,« je zamrmral.

»Alah! Ni trebal! Po deklico naj pojdeti dva izmed mojih zvestih!« Jezuf beg je ponovno dvakrat udaril z dlanjo ob dlan. Zavesa se je hitro razgrnila, v šotor sta planila dva oborožena janičarja. Obstala sta nepremično z rokama na ročajih sabel in čakala ukaza.

»Isa, Ali, sledita Hasanu agi. Kupil sem njegovo sužnjico, katero privedita v moj šotor!« je zapovedal beg in zamahnil z roko v znamenje, naj se odstranijo.

Z brezmejnim srdom v sru je Hasan aga zapustil poveljnikov stan in krenil proti svojemu šotoru. S tihimi koraki sta mu sledila begova telesna stražnika. Hasana age šotor je bil postavljen v bližini. Pred njegovim vhodom se je mladi Turek ustavil in se obrnil k vojnikom.

»Ostanita zunaj, psa!« jima je velel osorno. »Sužnjo vama privedem sam!«

Janičarja sta se ponižno priklonila in odskočila nazaj. Hasan aga je stopil v šotor. Prižgal je malo svetilko in se ozrl po sužni. Marjetica je sedela na kupu preprog v ozadju šotora. Njene roke so bile zvezane na hrbtu. Lica so ji bila blede, oči solzne. Prestrašena je zrla v Hasana ago. Ta se ji je

Smrt uglednega šolnika

V Celju je preminil v 76. letu starosti ugledni šolnik g. Janko Koderman. Po rodu je bil od Sv. Lovrenca na Dravskem polju. Predlanski mu je umrla soproga Marija, rojena iz ugledne Lešnikove družine v St. Janžu na Dravskem polju. Rajniki je bil nazadnje upravitelj v Veliki Pirešici pri Zalcu. Po upokojitvi je živel s soprogo v Mariboru in nato v Celju. Edini njun sin je padel v svetovni vojni. Ostale so jima štiri hčerke, ki sta jim lepo uravnavala pot v življenje. Bodi dobremu šolniku ohranjen časten spomin, žalujočim naše sožalje!

* **Požar v Gradiški.** Na posestvu industrijca Alda Taccinija v Gradiški je nastal požar v seniku in uničil več metrskih stotov sena in številno kmetijsko orodje.

* **Divjačina dela v Ribniški dolini veliko škodo.** Vaščani vasi Zadolja in Dan nimajo več tolikšnega zasluga s suho robo in delom v gozdu, zraven pa jih še tare skrb, kako bi obvarovali svoje njive pred divjačino. Srne in jeleni se pasejo po njihovih njivah in uničujejo pridelke. Lovci bi morali divjačino vsaj nekoliko razredčiti.

* **Smrt dobre žene.** V Šmarjeti je umrla daleč naokrog znana zasebnica Marija Kalčičeva. Vsi, ki so poznali to plemenito ženo, jo bodo ohranili v najlepšem spominu.

približal in izpregovoril z razburjenim glasom v srbskohrvatskem jeziku.

»Kristjanska deklica, ti me zaničuješ, me sovražiš in se me bojiš! Toda tvoj strah do mene je neupravičen. Delaš mi krivico! Zagotavljam ti, da sem tvoj prijatelj, da čutim do tebe vse bolj plemenito, kakor si domnevaš. Jaz ti želim dobro, deklica. To boš v kratkem sama spoznala. V poveljniku Jezufu begu je tvoja lepota zbudila poželenje. On te hoče imeti in moram te izročiti v njegove roke. Toda on je sin črnega greha, strastnež. Tebe izročiti njemu se pravi volku izročiti ovco. Hotel bo, da mu postaneš ljubica. Grozil ti bo, toda ne daj se mu oplasiti, ne dovoli, da bi se te dotaknil. Dal ti bom orožje, da se boš lahko branila. Bodi pogumna in zapaj mi! Jaz te bom ob prvi priliki rešil. Mogoče že nocoj. Ako bo hotel biti Jezuf beg nasilen, ga zabodi v srce! Si me razumela?«

»Da. Iskreno se ti zahvaljujem, ker imaš usmiljenje z menoj,« je zašepetala Marjetica s trepetajočim glasom in prvič so se njene oči prijazno vprle v obraz mladega Turka.

Hasan aga jo je naglo oprostil vezi ter ji stisnil v roke kratko, ostro bodalo. Marjetica je skrila to orožje v rokav svoje jopice, prijela agovo roko in jo hvaležno poljubila. »Zaupaj v mene!« je ponovil mladi Turek in nežno pogladil Marjetičine svilnate lase. Potem je deklico odvedel iz šotora in jo izročil čakajočima janičarjema.

»Ferdinand, dragi moj, ako še živiš, pridi in reši me!« so zašepetale Marjetičine blede ustnice, ko sta jo janičarja porinila v šotor turškega poveljnika. (Dalje.)

* **Dve smrtni žrtvi prometne nesreče.** Dva mlada mornarja Franc Sano in Albin Vassallo sta se skupaj na kolesu peljala iz Trsta proti Muggii, pa sta padla, da so ju s precej hudimi poškodbami prepeljali v bolnišnico Kraljice Helene. Kljub skrbni negi zdravnikov sta oba umrla.

* **Po stopnicah je padel in se ubil.** V bolnišnici Kraljice Helene v Trstu je umrl 59letni delavec Rudolf Gornik, ki je doma tako nesrečno padel po stopnicah, da je dobil hude poškodbe na lobanji in pretres možganov.

* **Tri smrtne nesreče.** Na cesti med Tržičem in Sv. Ivanom Devinskim se je zaletela 17letna Avrelia Bassova iz Tržiča v tovorni avto ter obležala z razbito glavo na mestu mrtva. Še druga smrtna nesreča se je pripetila v Tržiču. Stiri letna Tončka De Santisova se je igrala na postaji med tiri ter zašla na prago, po kateri je privozila lokomotiva. Otrok je dobil tako hude poškodbe, da je bila zdravniška pomoč v bolnišnici zaman. Tretja smrtna nesreča je zadela 51letnega posestnika Ivana Strojna iz okolice Trsta. Padel je z zida in si zlomil hrbtenico. V bolnišnici je poškodbam podlegel.

* **Skala ga je ubila.** Pri cestnih delih zaposleni delavec Jakob Savec iz Drenovca je delal v kamnolomu, kjer se je velika skala nenadno odrgala in zavalila nanj. Dobil je tako hude poškodbe, da je kmalu umrl.

* **Za meningitido je zbolel dveletni sinček posestnika Hrastarja v Bršljinu pri Novem mestu.** V poslednjem času je to edini pojav te bolezni v tem okolišu. Oboleli otrok je bil takoj prepeljan v novomeško bolnišnico in storjeni so bili strogi ukrepi, da se prepreči širjenje bolezni.

* **Gozdni požar.** V Sosljanu je nastal ogenj v suhi travi na strmeh pobočju. Vnel se je tudi mlad borov nasad. Tržaški gasilci in domačini so tri ure gasili, da so ogenj zadržali.

* **Smrtna nesreča.** 39 letni delavec Vincenc Fonda iz Bazovice je pri delu v Gradiški stal na ogrodju nekega poslopja in tako nesrečno padel, da se je nevarno potolkel. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico, kjer je čez nekaj dni umrl pred očmi žene in otrok. Blag mu spomin!

* **Kozolec s pšeničnim snopjem je zgorel.** Nedavno ponoči se je razbesnela v novomeški okolici nevihta. Med hudim grmenjem in bliskanjem je udarila strela v Št. Petru pri Novem mestu v kozolec posestnika Franca Kastelca in ga zažgala. Kljub takojšnji pomoči domačinov in bližnjih sosedov se ni posrečilo rešiti iz kozolca ničesar drugega kakor nekoliko orodja. Ves kozolec s pravkar pripeljanimi vozmi pšeničnega snopja je pogorel do tal. Kastelic trpi zelo veliko škodo, zlasti ker ni bil zavarovan.

* **Kolesar jo je povozil do smrti.** Na cesti pri Novari se je pripetila huda prometna nesreča. 67-letna Marjeta Bertonec je prečkala cesto, pa se je zaletel vanjo neki kolesar in jo z vso silo vrgel ob tla, da je obležala s hudimi poškodbami. Nesrečno ženo so prepeljali v bolnišnico, kjer je izdihnila.

Z Gorenjskega

Nemška ulična imena v Kranju. Mesto Kranj je dobilo te dni nemška ulična imena, ki jih je načelnik civilne uprave že odobril. V Kranju imajo zdaj med drugim naslednje ulice in trge: Schillerstrasse, Goetheplatz, Adolf-Hitlerplatz, Horst-Wesselplatz, Fröbelgasse, Jahngasse in Veldeser Strasse.

Neznani avto jo je povozil do smrti. Na cestnem križišču v Naklem je neznan avtomobilist povozil 35letno Pavlo Bratuševo iz Struževa. Ponesrečenko so takoj odpeljali v bolnišnico na Golniku, kjer pa je kmalu po prevozu izdihnila.

Iz Spodnje Štajerske

Govor vodje voditeljskega šolanja v Mariboru. Pred voditeljskim zborom Štajerske domovinske zveze v Mariboru je predzadno nedeljo govoril vodja voditeljskega šolanja Fri-

derik Schmidt. Izvajal je: »Kri in rod sta Nemcem najvišji zakon. Vojaštvo je osnovni značaj nemškega naroda. Kdor hoče voditi, mora biti sposoben in zaupanja poln v narodnosocialistično misel. Le tako je bilo mogoče ustvariti nepremagljivo enoto med poveljajočimi in poslušajočimi. V tem je korenika nemške nepremagljivosti. Vodstvo Evrope je v nemških rokah, njena skupnost pa se kaže v borbi proti boljševizmu.« Friderik Schmidt je zatrdil, da nemški narod nikoli ni stremil za svetovnim gospodstvom. »Ker pa lahko samo nemški narod prepreči svetovno gospodstvo Židov, so si London, Moskva in Chicago segli v roke,« je rekel Schmidt. »Zdajšnja borba bo odločila o evropski usodi v bodočem tisočletju.«

Med za državo. Kakor vsi čebelarji v Nemčiji morajo tudi štajerski čebelarji odstopiti državi po dva kilograma meda od vsakega panja, in sicer tretjino poletnega, tretjino pomladnega in tretjino jesenskega pridelka. Prav tako so vsi štajerski čebelarji postali člani Osrednega nemškega čebelarskega društva.

Iz Hrvatske

90letnica smrti Stanka Vraza. Na Hrvatskem so se listi spomnili 90letnice smrti Stanka Vraza, ki je bil Slovenec, pa je postal eden izmed najboljših pesnikov hrvatske književnosti.

V Zagrebu je društvo Slovenska kmečkodelavska sloga. Kakor poročajo iz Zagreba, deluje tam od ustanovitve samostojne Hrvatske Slovenska kmečkodelavska sloga. Njen predsednik je Pavel Horvat. V viharjih prevarnih dneh je Horvat hitro našel stike z vodilnimi ustaši in pozval Slovence po zagrebški radijski postaji, naj se prilagodijo novemu stanju. S svojim odločnim nastopom je preprečil marsikatero negotovost glede nadaljne usode Slovencev v Hrvatski. Združenje se zdaj briga tudi za to, da v okviru danih možnosti najde zaslužek brezposelnim Slovincem. Pisarna Slovenske kmečkodelavske sloge je na Starčevićem trgu št. 4., nasproti glavni postaji (telefon 4265).

Nova poglavnikova pobočnika. Zaradi smrti pobočnikov Mije Babiča in Stanka Podgorelca, ki sta padla v borbah s četniki, je imenoval poglavnik na njuni mesti za svoja pobočnika Ilijo Šulka iz Trebinja in Mijo Bzika iz Koprivnice.

Kaj pravijo Hrvati o srbskem prijateljstvu do Rusije. Zagrebški »Novi list« je objavil uvodnik, v katerem je naglasil, da so v Srbiji bili oblastva, narod in duhovščina za komunizem. Nosilci srbske oblasti, pravi list, so tu in tam sicer nastopali proti komunizmu, vendar so v njem videli sredstvo, s katerim naj bi se prikupili staremu viru svoje moči in obstanka, t. j. Rusiji. Srbski narod pa je bil od vsega početka za komunizem ali natančneje rečeno: za Rusijo. V širokih narodnih slojih je živelo vrčno živo spoznanje, da je Rusija oporišče Srbije in da se mora pravoslavni narod njej zahvaliti za svoj obstanek. Takšno zavest so širili med narodom največ srbski duhovniki. Je nešteto dokazov, da so srbski duhovniki bili za Rusijo ne samo iz navedenih razlogov, marveč iz čiste pripadnosti h komunizmu. Ni nikaka skrivnost, končuje »Novi list«, da se je komunizem zavlekel skoro v vsa srbska bogoslovja in da so bili z njim prežeti vsi srbski menihi.

Slovaška je imela pripravljeno posebno divizijo proti bivši Jugoslaviji. Slovaški minister za narodno obrambo general Ferdinand Čatloš je na bojišču sprejel zastopnika hrvatske poročevalske službe in mu je dal posebno izjavo za hrvatski tisk. Izjava je zlasti zanimiva, ker se nanaša na nedavne dogodke, ko je vojna vihra zajela vso bivšo Jugoslavijo. Zdaj je general Čatloš izpovedal stališče slovaške republike in njenega vojaškega vodstva nasproti Hrvatom in bivši Jugoslaviji. Izjavil je med drugim: »Slovaški narod se spet vojskuje. Sporočite v hrvatskem tisku, da prav zdaj, ko se bojujemo,

zmeraj mislimo na Hrvate. To pa zato, ker je vsako vojskovanje združeno s hrabrostjo, a hrabrost in odločnost je svojstvo Hrvatov.« General Čatloš je obudil nekaj spominov iz zgodovine in naglasil, da iz mnogih važnih razlogov ljubi vsak Slovak vsakega Hrvata kot rodnega brata. Zavaljo tega je rekel general, smo mi Slovaki bili pripravljene takrat, ko so Srbi izzvali vojno, poslati na pomoč čisto opremljeno vojaško divizijo proti bivši Jugoslaviji.«

Srbske in židovske trgovine prevzemajo Hrvati. »Hrvatski Narod« piše: »Ustaška Hrvatska, ki čisti hrvatsko življenje nehrvatskih elementov, ni mogla pustiti židovskih in srbskih tvrdk še nadalje na delu na škodo hrvatskih gospodarstvenikov. Zato je bil pri ravnateljstvu za gospodarstvo ustanovljen poseben posvetovalni odbor, da se prevzamejo židovske in srbske trgovine.

Nove odredbe za Srbe v Banji Luki. Stožernik dr. Gutí je izdal odredbo, po kateri je vsem Srbom na področju mesta Banje Luke do nadaljnega prepovedano gibanje izven mesta. V mestu samem je pa Srbom dovoljen izhod na ulice samo od 5. zjutraj do 21. zvečer. Nadalje so bili vsi Srbi pozvani, da so se morali javiti 7. in 8. julija v uradu za izselitev Srbov. Za prekrške odredbe je določena nova denarna kazen 5000 dinarjev ali pa mesec dni zapora.

Iz Srbije

Nad 80.000 beguncev Srbov in Slovencev je doslej prispelo na ozemlje Srbije. Porazdeljeni so na vse kraje z izjemo Banata. Zbiranje sredstev za preskrbo beguncev in za obnovo porušenega Smedereva se nadaljuje po vsej Srbiji. Sam Beograd je do 16. julija dal devet in pol milijona dinarjev. Srbska pravoslavna cerkev je primaknila 250.000 dinarjev. Osredni odbor v Beogradu je na svoji seji sklenil zaprositi komisarja ministarstva za promet, da se v korist preskrbe beguncev in obnove Smedereva neznatno povišajo železniške in ladijske tarife. V Beogradu se tudi že nekaj časa po vseh kinematografih v isti plemeniti namen pobira pri prodaji vstopnic po en dinar od vstopnice.

Položaj nemške narodnostne skupine v Srbiji je urejen s posebno naredbo komisarjskega sveta, objavljeno v beograjskem »Službenem listu«. Nemška narodnostna skupina v Srbiji je javno pravnega značaja. Uživa samoupravo na političnem, prosvetnem, gospodarskem in družabnem področju v okviru zdajšnjih zakonov. Člani nemške skupine so enakopravni Srbom, zlasti kar se tiče državnih uradniških mezd, sodelovanja v upravi, položaja v gospodarskem življenju kakor tudi v pogledu pridobivanja premičnin in nepremičnin. Nemški skupini v Srbiji je zajamčena popolna svoboda narodnosocialistične miselnosti. Nemci v Srbiji nemoteno vzdržujejo stike z materinsko zemljo.

Komunisti so zažgali žito. Nemški poročevalski urad poroča iz Beograda: »V noči med 24. in 25. julijem so komunistični elementi zažgali v okolici Velikega Bečkereka žito, ki je bilo namenjeno za prehrano. Zaradi tega dejanja je bilo ustreljeno neko število komunistov.« Po drugih poročilih je bilo ustreljeno 90 komunistov.

× **Orel je ugrabil otroka.** V predmestju Izmita v Turčiji so se igrali otroci. Nenadno se je pojavila nad njimi ptica in pograbila s svojimi ostrimi kremplji otroka, ki si ga je bila izbrala med kroženjem v zraku. Med ljudmi je nastal silen vik. Zbrali so se in oborožili, da bi sledili ujedli, ki so jo videli, kako se je odstranila proti nekemu hribu. Tja so pohiteli za njo zasledovalci. Našli so otroka na neki skali vsega prestrašenega, toda skoro nepoškodovanega. Na njem so ostali samo sledovi krempljev. Otrok je orlu najbrž postal pretežak. Ko je videl, da ne bo mogel z njim dospeti v svoje gnezdo, ga je izpustil iz krempljev in položil na skalo.

Naš rojak mizar se uveljavlja v Argentini kot umetnik

»Slovenski list« iz Buenos Airesa poroča o lepem uspehu slovenskega mizarja v Argentini in piše med drugim: »Franc Kambič je sicer po poklicu mizar, a to je zanj premalo, ker ima dar umetnika in temu delu se je zadnja leta tudi posvetil. Njegovo prvo umetniško delo je bil argentinski grb, katerega je Kambič tudi razstavil na nedavni umetniški razstavi. Ta grb je bil pozneje darovan državnemu predsedstvu in še danes krasi steno bele dvorane v vladni palači. Visi nad predsedniškim stolom.

Drugo delo našega umetnika pa predstavlja obiranje bombaža v pokrajini Čaku. Na eni strani stoji Indijanec, naslonjen na deblo belega kebrača (španski se piše quebracho; les teh dreves je zelo trd). Na nasprotni strani pa je Indijanka, tudi naslonjena na deblo, in sicer rdečega kebrača. Na vejah obeh dreves sede najrazličnejše ptice iz Čaka. V sredi

spodaj nam slika predstavlja bombaževca, na katerem je čitati: »Chaco« (Čako). Iz te rastline gre na obe strani razvitje tega bombaževca. Ta slika, ki predstavlja Čako za časa obiranja bombaža, je sestavljena iz 32 kosov različnega lesa in barv ter je v to delo postavljeno kakih 6000 delcev raznobarnega lesa. To delo Kambiča je razstavljeno na prvi čakovski razstavi v Buenos Airesu in zbuja veliko zanimanja.

Franc Kambič je doma iz Metlike na Dolenjskem. V Argentino je prišel l. 1928 in je bil zaposlen kot mizar v Buenos Airesu in nekaterih drugih mestih. Nato je odšel v Santa Fe, čez tri leta pa v Roque Saenz Penna, kjer je ostal in se pečal z mizarstvo obrtjo do 1938. leta. Nato se je lotil umetniškega dela, katero mu tudi uspeva, kakor se vidi iz njegovih del.

Med je odlično hranilo in zdravilo

Redilnost in zdravilnost medu (strdi) poznamo vse premalo. Med je v prvi vrsti odlična hrana, ki bi jo morali imeti vsak dan na mizi. Med ima v sebi okoli 80 odstotkov sladkorja, 20 odstotkov vode, nekoliko fosforja, razna olja in kisline. Med je trikrat redilnejši od mesa. Sladkor, ki ga ima v sebi med, je že tako predelan, da ga človeško telo takoj izrabljuje, medtem ko mora želodec navadni sladkor s prebavo šele predelati. Kadar kupujemo med, pazimo, da dobimo pristnega, ne ponarejenega. Pristni med se po nekaj mesecih strdi. Hrani ga na suhem prostoru, ker med rad vleče nase vlago, potem pa se skisa. Za navadno rabo nikoli ne segrevaj medu, da ne uničiš s tem vitaminov.

Med pa je tudi odlično zdravilo. Če ga uživaš redno, zelo ugodno vpliva na vse telo, ga krepi in poživlja. Posebno priporočljivo je ljudem s slabimi živci. Nadalje med odpravlja zaprtje, ozdravlja zlatenico, malokrvnost in vnetje dihal ter čisti slabo kri. Zaužij ga, če si zaprt, vsakih deset minut po eno žličko. Če te muči protin, pojej vsak dan dve žlici medu. Za vneto grlo skuhaj tri žlice medu, dve žlici vinskega kisa in eno žlico vode ter to grgraj. Če ne moreš spati, pojej zvečer košček kruha, namazanega z medom, in spanje se ti bo povrnilo. Različna olja in rastlinske snovi, ki jih ima v sebi med, vplivajo izredno pomirjujoče na živce.

Medico, krepčilno in nad vse zdravo pijačo, si lahko napravi vsaka gospodinja sama. V pol litra vode vlij žlico medu, pusti še malo časa vreti in medica je pripravljena.

Za kuhinjo

Krompirjeva omleta. Krompir skuhaš, ohladiš in razrežeš na rezine. Nato ponev namažeš z mastjo in nanjo naložiš krompirjeve rezine, ki jih spodaj lepo opraviš. Medtem raztepi v četrtinki litra mleka eno jajce in 12 dekagramov moke (če nimaš pšenične, pa ržene ali ječmenove). Testo malo osoli in polij po krompirju. Ko je površina strjena, omleto previdno obrni in jo še na drugi strani lepo opeci.

Paradižniška mezga s soljo. Paradižnike operemo, osušimo, razrežemo na tanke rezine in pustimo nekaj minut. Nato jih dušimo brez vode do gostosti pravilno kuhane mezge (marmelade) in osolimo tako, da pride na en kilogram mezge en gram soli. Zdaj denemo mezgo v kozarec, zalijemo z oljem in shranimo na hladnem.

Opečene bučne rezine. Olupljeno bučo zrežemo na rezine, osolimo, malo posujemo s papriko in poškopimo z limonovim sokom. Potem jih povaljamo v moki, jajcu in krušnih drobtinah ter opečemo na masti. Vroče obložimo s praženo čebulo in s prav tako na rezance zrezano sladko papriko.

Bučna solata. Olupimo še mlado bučo, zrežemo na 20 cm dolge in kakor šparglji debele rezine, položimo v vrelo slan krop in skuhamo na pol mehko. Z lopatko jih zložimo na krožnik in jih pripravimo kakor solato z oljem in kisom. Zraven jih posujemo z nasekljanim česnom, peteršiljem in poprom.

Kako se jajca pravilno kuhajo. Napačno kuhaš jajce, če ga položiš v vrelo vodo. Na ta način namreč postane beljakovina prehitro trda in zato težavneje prebavljiva. V počasi naraščajoči toploti se beljak le počasi strdi, zaradi česar ostane rahel in lažje prebavljiv. Pravilno je torej, da položiš jajce v hladno vodo in po možnosti na cedilnik, da se ne dotika vročega dna posode.

Praktični nasveti

Zdravilo za otožnost je hladna voda. Melanholijska ali otožnost je danes razširjena bolezen. Zdravilo za otožnost je kaj preprosto: hladna voda. Najhitreje pozdravijo melanholijsko mrzle kopeli in živahno kretanje na dobrem zraku in solncu. Umivaj si vsak večer noge, vsako jutro pa roke in rame v mrzli vodi, pa bo kmalu izginila vsa otožnost iz

Ženski vestnik

Štirje načini shranjevanja stročjega fižola za zimo

Začela se je doba stročjega fižola, ki je okusna in zdrava jed. Zdaj je tudi čas, da vsaka gospodinja shrani nekaj stročjega fižola za zimo. Najboljše vrste za shranjevanje so tiste, katerih stročnice nimajo nič ali le malo niti.

Pri nas največ shranjujejo stročji fižol za zimo v vlaganjem v kis. Otrebljeni in oprani stročji fižol, ki naj bo prav mlad, kuhamo deset minut v slani vodi, nato pa ga odcedimo. Ko se je voda od stročja čisto odtekla, zložimo stročje v kozarec in zalijemo s kisom, ki ga pripravimo takole: četrtinko litra dobrega kisa, liter vode, žlico soli, žlico celega popra in zrezano šalotko zavremo in primešamo tekočini v kozarcih tako, da je čisto zalito. Na vrh nalijemo za prst debelo olja ali druge maščobe. Tako shranjeno stročje se precej dolgo drži in če kis ni premočan, se ta fižol komaj loči od presnega.

Manj v navadi je pri nas vlaganje stročjega fižola v sol. Stročje otrebimo, razrežemo čez polovico in zložimo v hladni vodi nekaj ur. Nato ga osušimo in zložimo v kozarce ali lesene sodčke tako, da plast za plastjo posujemo s soljo. Za en kilogram stročjega fižola porabimo četrto kilograma soli. Ko je stročje zloženo, ga pokrijemo z desko in obtežimo s kamnom. Obteženo pustimo toliko časa, da izstopi sok, zavežemo s pergamentom, odnosno sodček zabijemo s tesno se prilagajočo desko. Kadar pozimi uporabljamo ta fižol, ga moramo prej dalje časa namakati v topli vodi in vodo večkrat premenjati.

Tretji način shranjevanja je sušenje stročjega fižola. Preden damo stročji fižol sušiti, ga poparimo z vrelo vodo. Če pa stroke prerežemo po dolgem na več kosov, lahko sušimo stročje, ne da bi ga bili prej poparili. Stročje lahko sušiš v krušni peči ali v pečici štedilnika. Glej pa, da ga dobro posušiš. Priporočati bi bilo, kakor menijo nekatere gospodinjice, da fižol pred sušenjem popariš, četudi si ga razrezala. Poparjeni fižol je potem bolj mehak in če je zraven še razrezan, ima boljši okus kakor cel. Tudi posuši se razrezano stročje hitreje. Ko vzameš posušeni stročji fižol iz peči ali pečice, ima še zmerom nekaj vlage v sebi, zato je dobro, da ga shraniš v platnenih vrečkah na suhem in zračnem prostoru. Skrbna gospodinja ga mora pogosto pregledati, da ji ne splesni. Dobro je, da ga do zime še enkrat presuši, zlasti če vidi, da je vlažen.

Prav malo je pri nas znano kisanje stročjega fižola, čeprav je skisano stročje zelo okusno. Za kisanje stročjega fižola potrebujemo podobno posodo kakor za ki-

sanje zelja in repe. To je ali lesen sodček ali glinast lonec. Mlado stročje z drobnimi zrni očisti, strebi in operi, nato pa pusti vreti toliko časa, da postane mehko. Nato ohladi in zloži v posodo. Plast za plastjo je treba malo osoliti in dobro potlačiti. Naposled pokrijemo vse s čisto krpo in desko ter obtežimo s kamnom. Na vse nalijemo zatem prekuhane ohlajene vode. Ko je stročje skisano, ga postavimo na hladen prostor. Čistimo ga kakor kisló zelje ali repo. Gospodinja, ki si bo enkrat napravila kisló stročje, bo to spet in spet storila.

Kis iz odpadlega sadja je zdrav

Velika škoda je, če zavržeš sadne obrezke, olupke in prezgodaj odpadla jabolka. Iz tega se da napraviti dober vinski kis, ki je bolj zdrav kakor tisti kis, ki ga izdelujejo iz raznih celo strupenih snovi.

Prezgodaj odpadle sadove moraš seveda očistiti črvov in tiste nesnage, ki so jo črvi pustili v sadju. Potem to sadje zdrobiš in streseš v prsten lonec ali večjo stekleno posodo, zaliješ z vodo in zavežeš s papirjem, ki ga večkrat prebodeš. Posodo postaviš v klet ali na drug prostor, kjer se vsebina skisa čez tri tedne. Če v tem času kis še ni dovolj kisel, ga pustiš še kak teden na miru. Če pa želiš, da bi se kis čimprej napravil, vliješ na sadje tople vode in nekoliko vinskega kisa ter postaviš posodo na toplo. Na isti način napraviš kis iz sadnih tropin, sadnih obrezkov in olupkov.

Ko je kis gotov, ga precediš, pustiš, da se očisti, in naliješ v steklenice, ki jih hraniš v suhem, temnem in hladnem prostoru. Steklenice morajo biti nepredušno zaprte.

Ker se v kuhinji rabijo tudi razni dišavniki, si spretna gospodinja lahko sama pomaga. Zelenjadni kis, ki ga rabiš pri vseh solatah, pripraviš kakor zgoraj navedeni sadni kis, le da sadju takoj dodaš še malo peteršilja, pehtrana in šetரா, pol na koleščke zrezane limone, nekoliko timesa in majarona, malenkost zrezane čebule, dva lavorjeva lista, nekaj zrn stolčene nove dišave, nekaj zrn stolčene popra. Če ti kakšna izmed teh dišav ne prija, jo lahko izpustiš.

Dišavne kise lahko priredimo tudi iz vinskega kisa. V ta namen vložimo v steklenico s širokim vratom razne dišave, ki jih zalijemo z vinskim kisom, steklenico dobro zapremo in jo postavimo za tri tedne na solnce. Po preteku tega časa kis precedimo in shranimo v dobro zaprtih steklenicah.

tvojega srca in vanj se bo naselila zdrava šegavost. Umivanje sme trajati le dve minuti. Če moreš, skoči ponoči, ko se prebudiš, za eno minuto v mrzlo vodo, potem pa smukni takoj v posteljo. Priporočljiv je tudi baldrijanov čaj, pomešan z jetičnikom, in sicer tri grame baldrijana in štiri grame jetičnika na čašo čaja.

Sirovo svilo lepo opereš v vodi, v kateri se

je kuhal bel grah. Samo osoljena ne sme biti ta voda. Grah odcedi, grahovko pa precedi skozi krpo in stiskaj v njej svilo, ne da bi jo menciala. Voda mora biti mlačna. Oprano svilo zavij v suhe krpe in jo likaj še vlažno.

Mastne madeže spraviš iz usnjatih rokavic, če jih močno drgneš s svežo kruhovo sredico, ki vsrka madeže.

Hitro nekaj italijanščine

Enajsta vaja

Osebnii zaimek

Ednina

1. oseba: io — jaz	Množina
2. oseba: tu — ti	noi — mi
3. oseba: egli (esso) — on	voi — vi
3. oseba: ella (essa) — ona	essi — oni
	esse — one

V tretji osebi ednine se egli (izgovori élji) in ella (izgovori élla) rabita za osebe, esso (izgovori éssò) in essa (izgovori éssa) pa za reči. Na primer: egli parla (izgovori: élji párla — on govori), ella dorme (izgovori: élla dórme — ona spi), abbiamo un bellissimo giardino; esso è anche molto grande (izgovori: abbjámò un bellissimo džardino; éssò è ánke grande — imamo zelo lep vrt; on je tudi velik). V zadnem primeru se esso nanaša na reč. V množini se rabita le essi in esse. Bolj redko se rabita namesto essi tudi églino (beri: éljino), namesto esse pa élleno (beri: élleno).

Pri spregatvi se kakor v slovenščini osebni zaimki ne rabijo, razen kadar je poudarek na njih. Na primer: parlo — govorim. Če pa je na jaz poudarek, pa rečeš: io parlo, non tu — jaz govorim, ne ti. Sklanjava je tale:

Ednina

1. sklon: io — jaz	tu — ti
2. sklon: di me — mene	di te — tebe
3. sklon: a te — meni	a te — tebi
4. sklon: me — mene	te — tebe

1. sklon: egli — on	ella — ona
2. sklon: di lui — njega	di lei — nje
3. sklon: a lui — njemu	a lei — njej
4. sklon: lui — njega	lei — njo

Množina

1. sklon: noi — mi	voi — vi
2. sklon: di noi — nas	di voi — va
3. sklon: a noi — nam	a voi — varj
4. sklon: noi — nas	voi — vas

1. sklon: essi — oni	esse — one
2. sklon: di loro — njihov	di loro — njihov
3. sklon: a loro — njim	a loro — njim
4. sklon: loro — nje	loro — nje

To je sklanjava poudarjenih osebnih zaimkov, potem pa so še nepoudarjeni kakor v slovenščini. Gre tu le za 3. in 4. sklon. Kakor rečeš v slovenščini poudarjeno mene, rečeš nepoudarjeno me. Isto velja v italijanščini. **Nepoudarjeno se sklanjajo:**

Ednina

3. sklon: mi — mi, ti — ti, gli — mu, le — ji
4. sklon: mi — me, ti — te, lo — ga, la — jo

Množina

3. sklon: ci — nam, vi — vam, loro — jim, loro — jim
4. sklon: ci — vas, vi — vas, li — jih, le — jih
- Refleksivni zaimek se sklanja:

Poudarjeno

2. sklon: di sè — sebe	Nepoudarjeno
3. sklon: a sè — sebi	si — si
4. sklon: sè — sebe	si — se

Morda bo komu nejasno, kako se nekatere izmed gornjih besed berejo. Io se bere ijo, lui, kakor se piše, z naglasom na u (lúi) seveda, lei enako, kakor se piše, toda s širokim e, kar tako v našem tečaju vedno označujemo. Isto velja za noi in voi. Naj ponovimo: V našem tečaju označujemo vsak široki o in e s strešico (ò in è), kar že tudi pomeni naglas. Kjer

nič ne označimo, samo po sebi pomeni, da je naglas na predzadnem zlogu. Če sta v predzadnem zlogu o in e brez oznake, pomeni, da sta ozka. Če ima katera beseda naglas na tretjem ali četrtem zlogu od zadaj, zmerom označimo z naglasnim znakom krativcem (na primer: ámano — ljubijo), da olajšamo učenje. Seveda, če ima naglašeni tretji ali četrti zlog od zadaj široki o ali široki e, označujemo s strešico.

Kaj pa naj počnem s poudarjenimi in nepoudarjenimi osebnimi zaimki? Zakaj je to potrebno? Tako se bo vprašal eden ali drugi. Naj tak vprašalec kar malo pomisli na slovenščino. Na primer: Mirko te ljubi. Beseda »te« je nepoudarjena. Če pa hočeš poudariti, rečeš: Mirko ljubi tebe. V drugem primeru je poudarek potreben, ker hoče Mirko povedati, da ljubi tebe, ne koga drugega. V italijanščini je isto. Maria ti lóda (Marija te hvali). To je nepoudarjeno, poudarjeno pa je: Maria lóda te, non lui (Marija hvali tebe, ne njega).

Nedolžno so sežgali na grmadi

Zgodba iz hudih starih časov

Stari Potočnik, ki je bil daleč naokrog najstarejši mož, je svoje dni služil dolgo vrsto let za logarja na braneški graščini, ki je še pred leti ponosno kraljevala nad širnim Murskim poljem. Tudi potem, ko je bila razsežna grajska posest že davno razprodana in razdeljena med okoliške kmete in je požar uničil grad, ostanke pa razjedel zob časa, se je nekdanji grajski logar še zmerom rad sprehajal po prejšnjih grajskih gozdovih. S častitljivo sivo brado, z zmerom se kadečo pipo v ustih in s starim lovskim klubkom na glavi je bil značilna osebnost svojega kraja.

Stari grajski logar pripoveduje

Ko sem prihajal iz mesta domov na oddih, sem se mu na njegovih izprehodih prav rad pridružil, kajti mož je bil zgovoren in je rad povedal kaj zanimivega. Tako sem ga nekega vročega poletnega dne dohitel prav na planotici, kjer je svoje dni stalo lepo grajsko poslopje z vitkim stolpom ob strani. Mož je sedel na parobku in molče zrl v prepleti svet pod seboj. Očitno je nekaj premišljal. Pozdravil sem ga in prisedel. Vedel sem, da bom danes gotovo slišal kaj novega. Nisem se zmotil.

Kmalu je začel: »Ali vidiš tam doli pod namá v onile dolinici, kjer je bil svoje dni grajski ribnik, a se je izsušil, tisti krivenčast mogočen hrast?« Ozrl sem se v smer, kjer je stalo silno hrastovo drevo, nato pa uprl vprašujoče oči v Potočnika.

»Tega je zdaj gotovo dvesto let,« je počasi nadaljeval, »če ne več, saj že meni leze deveti križ na hrbet, ko se je tu izvršila zadna obsodba čarovnice. Svoje dni ni bilo mestnih sodišč, ki bi sodila kmetu, marveč je svojemu podložniku grajska gospoda sama delila pravico po svoje. Takrat je tu v gradu

Kako pa rečejo Italijani na primer umivati se? Samo umivati se reče lavare, a umivati se se pravi lavarsi. To je lavare in si (lavare je skrajšan v lavar). Primeri: lodare (hvaliti) in lodarsi (hvaliti se), frenare (krotiti) in frenarsi (krotiti se), sedere (sedeti) in sedersi (vsesti se). Spregatev je takale:

Ednina

1. oseba: mi lavo — umivam se
2. oseba: ti lavi — umivaš se
3. oseba: si lava — umiva se

Množina

1. oseba: ci laviamo — umivamo se
2. oseba: vi lavate — umivate se
3. oseba: si lavano — umivajo se

V slovenščini je zmerom »se«, Italijani pa imajo drugačen besedni red in rečejo tudi drugače. Če dobesečno prevedemo, se glasi: me umivam, te umivaš, se umiva itd. V slovenščini pa pride »se« pred glagol le, kadar rabimo osebne zaimke.

Na primer: jaz se umivam, ti se umivaš itd. Pri Italijanih ostané isti red kakor gori navedeno, kadar rabimo osebne zaimke. Torej: io mi lavo (jaz se umivam), tu ti lavi (ti se umivaš), egli (ella) si lavi on (ona) se umiva, noi ci laviamo (mi se umivamo), voi vi lavate (vi se umivate), essi (esse) si lavano oni (one) se umivajo. Pri nedoločniku je osebni zaimek v vseh sklonih na koneu. Ne reče se samo lavarsi, temveč tudi lavarlo (umivati ga), lavarla (umivati jo). Nekaj stavkov za urjenje:

Non vóglío vederlo. (Dobesečno: Ne hočem videti ga. Pravilno po naše: Nočem ga videti). Puóì copiarmi queste due págine? (Dobesečno: Moreš prepisati mi ti dve strani? Pravilno slovenski: Mi moreš prepisati ti dve strani?). Dévi scrívergli ancora una vólta. (Dobesečno: Moraš pisati mu še enkrat. Mi bi rekli po naše: Moraš mu pisati še enkrat).

valpetoval neki Lorenzo, mlad južnjak vroče krvi. Kakor je bil lepe postave, vendar pri podložnikih zbog svoje okrutnosti ni bil priljubljen.

Valpet je zapeljal vaško lepotico

Hudo je bilo takrat kmetu, ko je moral za prazen nič tlačniti gospodi, ki ga je izžemala po svojih nasilnih valptih ali oskrbnikih. Po vrhu tega pa so bili grajski uslužbenci čisto zelo razvratni. Tak je bil tudi oskrbnik Lorenzo. Njegove iskre se črne oči so kmalu izsledile mlado in lepo Franico, hčerko podložnega kmeta iz grajske vasi Branoslavcev. Vsak dan je prihajala v grad, kjer je pomagala grajskemu vrtnarju pri vrtnem delu.

Bila je stasite postave, prava kmečka lepotica dvajsetih let. Ni čudno, da je kmalu obrnila Lorenzove oči nase in se zapletla v njegove ljubezenske mreže. Saj je pa bil črnolasi Lorenzo nekaj posebnega. Okusna grajska noša mu je vse lepše pristojala kakor pa kmečkim fantom široke platnene breguše in modri predpasniki. Neizkušena norica je lahkoverno zaupala besedam lahkoživega južnjaka in bila prepričana o resničnosti njegovih obljub, da jo bo vzel v zakon.

Da bi se je znebil, jo je razglasil za čarovnico

Ko je nekega dne zaupala svojemu ljubimcu, ki se ji je pa zadni čas že začel odmikati, da ni več sama, marveč da nosi pod srcem sad njune ljubezni, jo je Lorenzo samo prezirno pogledal in molče šel. Ni se ji več približal, pač pa je v svoji podlosti koval temne načrte, kako bi se dekleta na najlažji način iznebil. Kmalu jo je iztuhtal: treba je samo razglasiti, da je deklica čarovnica, in jo posta-

viti pred sodišče. Tako se je bo najlaže in za zmerom odkrižal.

Takoj je šel na delo. Stopil je k stari ženščini, ki se je pred leti naselila v zapuščeni grajski lovski koči in o kateri je šel glas, da je živila v mladosti kot vojaška točajka zelo razbrzdano, ter jo podkupil, naj raznese po okolici glas, da je Franica čarovnica. Stara ženščina je potem govorila, da je Franica v zvezi s samim peklenščekom, in pred sodiščem je potem tudi pričala proti njej.

Obsojena na smrt na grmadi

Kmalu se je govorilo po vsej bližini in daljni okolici, da je lepa branoslavka Franica čarovnica. Po tedanjih postavah so na podlagi teh govoric postavili Franico pred krvavo grajsko sodišče. Podkupljeno staro ženšče je pred grajskimi sodniki izjavilo, da je videlo z lastnimi očmi Franico, kako se je v grajskem logu sestala z zlovesčimi čarovnicami, ki so se pogovarjale, kakšne škode bodo v tekočem letu prizadele prebivalstvu. Po dolgem mučenju na strašnih mučilnih pripravah so tudi ubogi Franici pod pritiskom bolečin izzvali priznanje. Obsodili so jo na strašno smrt na grmadi.

Glej, pri onem hrastu je bila po ljudskem izročilu postavljena grmada, katere plamenom je bilo izročeno zapeljano in po krivem obsojeno telo lepe Franice. Silno mnogo ljudi se je takrat zbralo v tej dolinici, da bi videli strašni konec čarovnice. V bližini grajskih je stal tudi Lorenzo. Toda ni počakal, da bi ognjeni jeziki objeli v belo haljo oblečeno telo Franice, marveč je prej neslišno iz-

ginil. Kljub svoji srčni otopelosti vendar ni mogel prisostvovati strašni smrti svoje nedolžne žrtve.

Kruti valpet si je sodil sam

Tisto noč je divjal strašni vihar. V grajskem gozdu je hreščalo in lomilo stoletne bukve kakor tanke šibe. Grmelo je in se bliskalo, da je bilo človeka strah in groza. Drugo jutro so našli na hrastu ob grmadi obešeno truplo grajskega valpta Lorenza. Sodil se je sam.

Stari Potočnik si je oddahnil in za trenutek umolknil. Počasi je spet nadaljeval: »To je bila zadna obsodba čarovnice, ki jo je izrekla braneška grajska gospoda. Dandanes so ljudje skoroda pozabili to davno zgodbo. Meni jo je povedal, tega bo že lepo število let, moj pokojni ded, ki je dejal, da je bila vsa ta žalostna zgodba popisana v trški kroniki ljutomerski, ki je pa zgorela ob priliki velikega požara, katerega žrtev je bil ves Ljutomer. Tega požara se je moj ded še spominjal.«

Stari logar je končal svojo zgodbo. Natlačil si je pipo, si pomaknil klobuk na čelo in se počasi dvignil, kajti solnce se je bližalo zatonu. Tudi jaz sem vstal. Molče sva korakala proti domu. Na razpotju sva se ločila. »Pa zbogom in na svidenje!« mi je še dejal in izginil za ovinkom. Toda nisva se več videla. Kmalu nato sem šel v mesto. Starega Potočnika je pa vzela tista zima. J. K.

Iz bučnega semena dobivamo odlično olje

Ker je olja malo, bi bila velika škoda pokrmiti svinjam buče s semenom vred

Tako imenovanega laškega olja ni mnogo, zato prihajajo tudi druga olja v poštev za vsakovrstne solate in druge jedi. Na deželi so znana bučno, solnčično, orehovo in laneno olje. Zlasti bučno olje ima marsikje na deželi veliko veljavo, in to čisto po pravici, ker je redilnejše od vseh drugih olj. Mnogo ljudi sicer bučno olje odklanja, ker jim ne prija okus, kar pa ne pomeni ničesar drugega, kakor da se prizadeti tega okusa še ni navadil. Ko se privadi okusu, bo hotel zmerom le bučno olje. Vedeti je namreč treba, da je tudi okus laškega olja svojevrsten, česar pa rabnik, ki je nanj navajen, ne čuti.

Bučno olje pridelujejo zlasti na Štajerskem, kjer sadijo med turščico zmerom mnogo buč. Seveda je res, da so buče brez semena (bučnic) slabša krma za svinje, toda res je tudi, da se v teh časih še posebno izplača pridobivanje olja iz bučnic, a ne samo za domačo rabo, temveč tudi za prodajo. Olje je zdaj drago in zato ne kaže pokrmiti tudi bučnice svinjam. Vsekakor imaš od olja več koristi kakor od tega, če pokrmiš buče s semenom vred svinjam.

Kjer imajo v naši pokrajini buče, naj njih seme v lastno koriš porabijo za olje. Bučnice (seme) je treba dobro posušiti, da ne splesnijo, preden jih porabiš za olje. Ostanek je še zmerom dober za krmo. Na Štajerskem

so včasih posušene bučnice tudi luščili, ker so na ta način dale več olja. Razume se, da je bilo to delo zelo zamudno, kar je ljudi odvracalo od pripravljanja bučnic za olje. Dandanes jih navadno več ne luščijo, ker imajo oljarne naprave za stiskanje olja iz neluščnih bučnic. Seveda se dobiva iz neluščnih bučnic nekaj manj olja. Opozorjamo pa, da mora biti bučno seme dovolj zrelo, ker nezrele bučnice ne dajo mnogo olja. Tudi morash imeti posušene na suhem in zračnem prostoru do časa, ko pridejo k oljarju. Prečesto se zgodi, da bučno olje greni. To je znak, da z bučnicami nisi pravilno ravnal.

Se previdneje je treba ravnati s solnčičnim semenom. Solnčično olje skoro zmerom greni, ker dobiva oljar skoro zmerom malo pokvarjeno seme. Solnčično seme moraš takoj, ko ga izluščiš, temeljito posušiti. Olje iz pravilno posušenega solnčičnega semena ima izvrsten okus. Najslabši okus ima menda laneno olje, medtem ko je orehovo olje spet prav dobro. Samo je orehov, kadar jih je malo, škoda porabiti za olje. Navadno kmetje porabijo orehe za olje samo takrat, kadar je pridelek izredno obilen in je cena orehom nizka. V Prlekiji poznajo še repično olje.

Dobro bi bilo, da bi se tudi v Ljubljanski pokrajini gojile v večji meri oljarice.

Ker je v naši pokrajini tako po mestih kakor na deželi mnogo malih in manjših gospodarjev, je misel ustanovitve njih združenja gotovo zdrava. To je velevažno za prehrano naše pokrajine, kar se posebno občuti v današnjih resnih časih. V »Domovini« smo že ponovno naglašali, da je reja malih živali, zlasti koz in kuncev, za male ljudi izrednega pomena. Lastniki vrtov in podeželski lastniki majhnih zemljišč ne morejo rediti govejo živino, pač pa lahko redijo skromnejše živali, kakor so to koze in kunci. Koza daje mleko, od kuncev pa imaš meso poleg kož, ki sicer v času manjših zalog živeža niso tako pomembne kakor meso. Če tak majhen gospodar še svoj vrt res umno obdela, ima mnogo živeža doma in mu ga je treba toliko manj dokupiti.

O tem smo že mnogo pisali v našem listu. Zdi se nam vredno pripomniti, da bo prav novo združenje lahko izredno mnogo storilo v pogledu pouka o reji koz, kuncev in drugih malih živali in o umnem vrtnarstvu. Gledati pa bo moralo tudi na to, da se nepoučeni ljudje ne bodo preveč zagnali v rejo kokoši. Ta reja je in ostane nedobičkonosna za male gospodarje, ki nimajo na razpolago dovolj zemlje. Kokoš je požrešna žival in je koristna le, če si lahko tudi sama poišče precej krme, kar je mogoče samo na razsežnem zemljišču. Če jo hraniš le s kupljeno krmo, kokoš po vrednosti dvakrat do trikrat požre samo sebe. Celo veliki gospodarji zatrjujejo, da se jim izplača samo zelo omejeno število kokoši, in še te morajo biti dobre kakovosti, to se pravi dobre jajčarice.

Novo združenje naj bi poskrbelo za to, da bi se njegovi člani poučili, kak hlev potrebujejo koze, da ostanejo zdrave, in kakšen kunci, da se ne razpase med njimi kakšna kužna bolezen. To je pač vsem znano, da so kunci občutljive živalce in da se hlevček kmalu izprazni, če se jih loti kakršnakoli nalezljiva bolezen. Koliko ljudi je že opustilo rejo kuncev prav zaradi njih občutljivosti. Seveda pa domači zajec zaradi zanikarnih hlevčkov čisto tudi ne more biti zdrav. Druga enako važna reč pri kuncih je krma. Navadno jih pitajo otroci in ti se seveda ne držijo natančno ur, kajti kunce je treba vsak dan po dvakrat ali trikrat krmiti ob določenem času in ne smeš jim dati, kar ti pride pod roke.

Koza ni toliko občutljiva, a svoj red mora imeti, da imaš od nje kaj koristi. Svetlobe mora imeti v svojem hlevu dovolj, kakor jo morajo imeti tudi kunci. Pa zračni in snažni morajo biti hlevčki za male živali, vendar brez prepaha.

Mali gospodar, ki redi kozo in kunce ter ima skrbno in umno obdelan vrt, pač v polni meri izvršuje svojo dolžnost nasproti sebi, svoji družini in družbi. Združenje malih gospodarjev v Novem mestu naj bi morda sestavilo načrt, kako naj mali gospodar s pridom gospodarji. Mislimo, da je med malimi gospodarji mnogo pridnih ljudi, ki so željni dobrih naukov in bi jih tudi uvaževali.

Zanimivosti

× Znan nemški pisatelj je padel. Nedavno je padel eden izmed zelo znanih sodobnih nemških pisateljev, v mornarici služeci Karl von Bremen. Štel je šele 36 let. Karl von Bremen je po rodu z Estonskega. Njegov oče in brat sta bila izgnana v Sibirijo, Karl pa je moral kot deček leta 1918. zapustiti domovino. Živel je v Nemčiji in se je pridružil nacionalsocialističnemu gibanju.

× Nemški letalski general Udet je živ. Iz Berlina poročajo: V inozemstvu je krožila vest, da si je vzel življenje nemški letalski general Ernest Udet. General Udet je sprejel te dni v svojem uradu dopisnika »United Press« in mu zatrdil osebno, da je pri najboljšem zdravju. Čital je na glas vesti, ki so jih objavili v tujini o njegovem samomoru v nekem koncentracijskem taborišču, kamor so ga poslali, ker je nasprotoval pohodu proti Sovjetski

Pripravljajo se združenje malih gospodarjev za Dolenjsko

Pospešuje naj se reja koz in kuncev, ki je lahko zelo dobičkonosna

Kakor poročajo iz Novega mesta, se bo tam ustanovilo združenje malih gospodarjev menda za vso Dolenjsko, kakor hitro bodo potrjena zadevna društvena pravila. Na sestanku, na katerem se je sklenila ustanovitev

tega društva, je govoril o pomenu reje malih živali zastopnik Zveze družtev malih gospodarjev iz Ljubljane g. Ahčan, o pomenu vrtnarstva pa sreski kmetijski referent inž. Rihar.

zvezci. General je odklonil izjave glede delovanja nemške zračne sile v vojni proti Rusiji, izjavil pa je, da je zadovoljen z doseženimi uspehi.

× **Nemčija bo kupila bolgarsko grozdje.** Bolgarsko vinogradništvo zavzema tretjino bolgarskega kmetijskega pridelka in je zato izvoz grozdja za bolgarsko gospodarstvo zelo važen. Da bi to leto zagotovili izvoz grozdja v Nemčijo, bo šlo več bolgarskih vinskih izvoznikov že te dni v Nemčijo, kjer se bodo domenili, kako bodo grozdje izvažali. Grozdje so Nemci že kupili.

× **Švica kupuje parnike v Zedinjenih državah.** Švica je pred kratkim ustanovila v Lisboni novo paroplovno družbo, ki bo opravljala trgovinski promet po Atlantskem morju. Nova paroplovna družba zdaj kupuje ladje za opravljanje te službe. Pred nedavnim je kupil švicarski konzul v New Yorku na račun svoje države 4300tonski parnik.

× **Angleški protiletalski strokovnjaki odhajajo v Moskvo.** Kakor poročajo iz Lisbone, namerava angleško notranje ministrstvo poslati v Moskvo dva strokovnjaka za protiletalsko obrambo. Te dni so odpotovali v Moskvo strokovnjaki za zidavo protiletalskih zavetišč in strokovnjaki za uravnavanje protiletalskega ognja. V sovjetsko prestolnico pojdjo tudi strokovnjaki za obrambo hiš in drugih stavb pred letalskimi bombami.

× **Razorožitev francoskih ladij v Aleksandriji.** Iz Carigrada poročajo: Turška oblastva so razorožila vseh enajst francoskih ladij, ki so se zatekle iz Beyruta v Aleksandrijo. Po-

sadko s teh vojnih ladij so internirali. Oboje bo ostalo v internaciji do konca vojne.

× **Angleži so bombardirali finsko mesto.** Iz Helsinkija poročajo: Dne 31. julija je skupina angleških letal bombardirala mesto Länahamari pri Petsamu. Angleški napad je zbudil veliko ogorčenje med finskim prebivalstvom, češ da še ni bilo vojno stanje med Finsko in Anglijo.

× **Riba je renčala v radiu.** Posebno oddajo so poslušali te dni radijski poslušalci. Na pobudo ravnatelja akvarija v New Yorku, ki je v nekem predavanju navajal, da niso vse ribe neme, so v prostor newyorške oddajne postaje prinesli južnoameriškega renčečega soma in ga postavili na suho. Riba je svojemu imenu napravila vso čast, kajti tri minute so poslušali ljudje čudne renčeče in grgrajoče glasove. Newyorško društvo za zaščito živali je dalo dovoljenje za to predvajanje, ko mu je ravnatelj akvarija zagotovil, da more ta nenavadni som živeti cele pol ure in še več zunaj vode.

× **Lažnivcem se obetajo slabi časi.** V Ameriki je sloviti zdravnik za živčne bolezni Barnes dokazal, da je pri človeku mogoče laž ugotoviti tudi z lahnim dotikom noge, predvsem palca na nogi. Barnes je izdelal posebno napravo, ki jo denejo na palec obtoženca. Naprava pri zasliševanju natančno pokaže širino vseh palčevih gibov in sodnik lahko takoj ugotovi, ali mu obtoženec pravično odgovarja na stavljena vprašanja. Iz gibov, kako jih napravi palec, je namreč razvidno, ali se obtoženec laže ali ne.

Ne mir, temveč hrup daljša življenje

Dva japonska zdravnika sta ovrgla staro mnenje, da hrup škodi zdravju in krajša življenje. Posrečilo se jima je dokazati prav nasprotno. Poskuse sta delala z mišmi. Nekaj miši sta zaprla v prostor, kjer niso imele nikdar miru. Enako število miši pa sta zaprla

na takšen kraj, kjer je zmerom vladala tišina. Prva skupina miši je živelja mnogo dalje kakor druga, čeprav so oboje imele enako hrano. Zaradi teh poskusov sta ta dva japonska zdravnika trdno prepričana, da hrup in ropot le daljšata življenje, ne pa obratno.

V Ameriki se žena na smrt obsojenega smatra za vdovo

Sodišče v ameriškem mestu se je moralo nedavno baviti z zamotano zadevo. Pred 20 leti je bil na smrt obsojen neki Montgomery. Dan usmrtnitve je bil že določen, toda že pred tem se je Montgomeryjeva žena Nela smatrala za vdovo in se drugič omožila z nekim Jonesom. Za usodo svojega prejšnjega moža se dalje sploh ni več brigala, čeprav so izvršitev smrtne kazni nad njim še trikrat preložili in je naposled sploh niso izvršili, temveč jo spremenili v dosmrtno ječo.

V tej okolnosti je drugi mož Nele po 20 letih uvidel zadosten razlog za ločitev za-

kona. Smatral je namreč, da je prvi zakon njegove žene še veljaven, ker njen prvi mož še živi in se od njega tudi ni dala nikdar ločiti.

Sodišče je po dolgih razpravah razsodilo, da je zakon med Jonesom in njegovo ženo veljaven in da ga ni mogoče razveljaviti, ker je po ameriškem zakonu mož, ki je obsojen na smrt, pravno mrtev, čeprav smrtne kazen nad njim še ni bila izvršena. Gospa Jonesova je bila torej pravna vdova, ko se je drugič omožila z zdajšnjim možem.

V Švici se podira velik hrib

Ne daleč od Curiha v Švici je gora, ki se imenuje Gspaltenberg, kar pomeni toliko kakor razpokana gora. Ta hrib se že dalje časa ruši. Te dni se je vsul z gore orjaški plaz, ki je obsegal kakšnega pol milijona kubičnih metrov. Plaz je zasul skoro vso avtomobilsko cesto med Sargansom in Wallenstadtom. Malo

dni pozneje je zgrmel z gore v dolino nov plaz pečevja, pomešanega s prstjo.

Gora, ki je bila že prej razpokana, je dobila novo velikansko razpoko in kaže, da se bo v teku časa čisto sesedla. Prebivalstvo naselij okoli gore se je moralo preseliti.

Uho je hitrejše od očesa

Zdaj, ko je vsepovsod toliko prometa z najraznovrstnejšimi vozili, morajo biti predvsem avtomobilisti na svojem mestu. V zvezi s tem so učenjaki načeli vprašanje, ali je

važnejše, da šofer dobro sliši ali vidi. Na vsak način je za ta poklic velike važnosti oboje, vendar pa ima eden izmed teh čutov gotovo prednost.

Učenjaki, ki se bavijo s takšnimi vprašanji, so skušali dognati, ali na neko znamenje prej odgovori oko ali uho. Poskusi so dokazali, da ima uho v tem oziru prednost, ker so njegove sposobnosti dojemanja večje.

Res je sicer, da se zvočni valovi širijo komaj s hitrostjo približno 330 m, svetlobni pa s hitrostjo 300.000 m na sekundo, vendar pa živci teh dveh čutov dojemajo svetlobna in zvočna znamenja prav z obratno hitrostjo.

Da bi ugotovili vzroke številnih prometnih nesreč po cestah, so naredili na vseučilišču v Indiani poskuse s sedemstotimi avtomobilisti. V celice, v katerih so te poskuse delali, so postavili navidezne pedale, kakršne imajo avtomobili, zavore in druge avtomobilske priprave. Najprej so skušali ugotoviti, kako bodo šoferji dojemali svetlobne znake, potem pa še, kako zvočne. Čas učinkov so merili s posebnimi natančnimi urami. Poskusi so pokazali, da živci tistih, na katerih so te poskuse delali, dojemajo zvočne znake že po petdesetinki sekunde, svetlobna znamenja pa šele po dveh petinah sekunde.

URADNI RAZGLAS Spremembe predpisov o prometu in policijski uri

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na komisariatski naredbi z dne 12. julija 1941-XIX št. 65. in 66.:

Čl. 1. Čas, v katerem je dovoljen promet v Ljubljanski pokrajini, se spreminja takole: od 5. do 22.30 v ljubljanski občini, od 5. do 22. v ostalih občinah.

Čl. 2. Policijska ura za javne obrate se spreminja in določa takole:

za hotele, restavracije in kavarne v mestu Ljubljani do 22.,

za druge javne obrate (bifeje, krčme, vinočarje, pivnice itd.) v mestu Ljubljani in za vse javne obrate v drugih krajih pokrajine do 21.

Čl. 3. Vse druge določbe komisariatskih naredb z dne 12. julija 1941-XIX št. 65. in 66. ostanejo nespremenjene.

Čl. 4. Ta naredba stopi v veljavo 1. avgusta 1941-XIX.

Ljubljana, 31. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Nahod je za otroke nevarna bolezen

Večina ljudi smatra nahod za nedolžno, čeprav neprijetno bolezen. Pa ni tako. Nahod je lahko nevaren odraslim, še bolj pa otrokom, katerih odpornost zaradi še nerazvitih teles je zelo majhna. Marsikdo bo skomignil z ramami, češ da je že pogosto imel nahod brez zlih posledic. To ne drži. Le redkokdaj mine nahod čisto brez posledic, zlasti če ga nisi skrbno zdravil. Le pomisli, pa boš videl, da nahod zmerom pušča kakšne neprijetnosti.

Poznamo pa več vrst nahoda, a vse so neprijetne. Včasih je nahod začetek hude bolezni, odnosno, če si nahoden, se te rada loti kaka druga nevarnejša bolezen, tako da pravijo zdravniki: »Nahod so vrata za vhod drugim boleznim.«

Nahoda se torej ogibljimo z vsemi štirimi. Zlasti naj pazijo starši, da njih otroci ne pridejo v stik z nahodnimi ljudmi, ker je nahod silno nalezljiv. V sobi, kjer neveden nahodnik kiha brezobzirno na vse strani, dobe to bolezen vsi, ki so z njim dalje časa v stiku. Ogibljimo se torej nahodnikov, a tudi nahodniki sami naj bodo toliko obzirni, da ne bodo tiščali med ljudi, zlasti med najmlajšo mladino. Dete, ki nikdar ne dobi nahoda, se lepo razvija, da je v veselje staršem, medtem ko je otrok, ki ima pogosto nahod, slabokrven, krmežljiv in slaboten.

V Brezovici pri Ljubljani se je nastanil zdravnik dr. Jože de Gleria, ki ordinira za splošne bolezni in plombiranje zob v hiši g. Tomšiča pri postaji.